

رئییسی خط قرمز شد؟
شکایت بنیاد رئیسی از یک بلاگر**انفجار شاهرگ نفتی**
حمله پهپادی به خط لوله عربستان**درهای نیمه بسته**
بررسی محدودیت های مرزی**بحران پروازها**
سرگردانی مسافران خارجی

بریکس علیه تحریم؟

نشست اعضای بریکس در میانه تحریم ومحاصره دریایی ایران پایان یافت
سازندگی به این موضوع پرداخته که چنین اجلاس هایی چگونه می تواند دستاوردهای ملموسی برای ما داشته باشد؟

ابوالفضل خدایی

گروه بین الملل

هجدهمین نشست سران بریکس روزهای شنبه و یکشنبه در دهلی نو برگزار شد؛ نشستی که بار دیگر بر تغییر موازنه در اقتصاد جهانی تأکید کرد. ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه، گفت کشورهای عضو بریکس اکنون بیش از نیمی از رشد اقتصادی جهان را به خود اختصاص داده اند، در حالی که سهم گروه ۷ تنها ۱۸ درصد است. او این آمار را نشانه تغییر تدریجی مرکز ثقل اقتصاد جهانی به سمت اقتصادهای نوظهور دانست. مسعود پزشکیان، رئیس جمهور ایران نیز در سخنرانی خود تأکید کرد که پاسخ بریکس به تحولات مهم جهانی نباید تنها به صدور بیانیه محدود شود و این گروه باید برای اصلاح واقعی سازوکارهای بین المللی گام بردارد. اما فراتر از این اظهارات پرسش مهم برای ایران این است که سهم تهران از این تغییر بزرگ اقتصادی چیست؟ آیا عضویت در بریکس می تواند در شرایط تحریم گریه از مشکلات اقتصادی ایران باز کند؟ تهران نیز همواره عضویت در بریکس را یک دستاورد راهبردی و ابزاری برای کاهش فشار تحریم های غرب می داند. بریکس یک اتحادیه پولی یا تجاری یکپارچه نیست و سازوکار مشخصی برای محافظت از اعضا در برابر تحریم های ثانویه آمریکا ندارد. چین، هند و برزیل، به عنوان قدرت های مهم بریکس، همچنان روابط گسترده ای با بازارهای مالی غرب دارند. به همین دلیل، بانک ها و شرکت های این کشورها نیز برای حفظ دسترسی خود به سوئیفت و نظام مالی جهانی و دور زدن تحریم ها، مسیر دشواری را پیش رو خواهند داشت.

ادامه در صفحه ۳

بهر روز پس از ۵۰ سال

نمایش نسخه مرمت شده «تنگسیر»
ساخته امیر نادری در تهران

یادداشت روز

پلی به سوی عدالت

رفع محدودیت وکالت،
انسداد یکی از راه های فساد و ظلم است

عمادالدین باقیجامعه شناس
و پژوهشگر حقوق بشر

سخنگوی قوه قضائیه در گفت و گو ۱۷ شهریور نکات مهمی را درباره پرونده های سیاسی و امنیتی مربوط به وقایع خونین دی ماه و موضوع وکالت و نیز مخالفت قوه قضائیه با برخی از مواد طرح مقابله با نفوذ مطرح کرد. در ارتباط با این گفت و گو، مقاله ای با عنوان «راستی آزمایی التزام به حقوق متهمان» در روزنامه شرق منتشر شد و اینک در ادامه به این بخش از گفت و گو سخنگو می پردازم که از پیشنهاد قوه قضائیه به مجلس برای حذف محدودیت های پیش بینی شده در تبصره ماده ۴۸ قانون آئین دادرسی کیفری خبر داد و گفت: با این اصلاح، متهمان می توانند با آزادی بیشتری وکیل مورد نظر خود را انتخاب کنند.

می توان گفت پس از سخنگوی دکتر جمشیدی در دوره ریاست آیت الله شاهرودی بر قوه قضائیه، نخستین بار است که با اظهاراتی از سخنگوی قوه قضائیه مواجه می شویم که نود رویدادهای مهم و مثبتی را می دهد. تصمیم قوه قضائیه به رفع محدودیت وکلا اگر واقعاً محقق شود، بخش مهمی از بی عدالتی ها را در حوزه قضایی می کاهد. چند سال پیش تعدادی از نمایندگان اصلاح طلب دوره یازدهم مجلس، درخواست مشورت در زمینه طرح های اصلاحی و امکان پذیر کردند که چند طرح درباره اداره زندان و اعدام زیر ۱۸ سال و محدودیت وکالت، پیشنهاد و مکتوب شد که حاوی ماده قانونی پیشنهادی با طرح توجیهی بود اما به رغم اینکه گویا ثبت کردند به هیچ نتیجه ای نرسید.

یکی از طرح ها درباره اصلاح تبصره ماده ۴۸ آئین دادرسی کیفری بود. ماده ۴۸ قانون آئین دادرسی کیفری در ابتدا اینگونه تصویب شد: «با شروع تحت نظر قرار گرفتن، متهم می تواند تقاضای حضور وکیل نماید. وکیل باید با رعایت و توجه به محرمانه بودن تحقیقات و مذاکرات با شخص تحت نظر ملاقات کند و وکیل می تواند در پایان ملاقات با متهم که نباید بیش از یک ساعت باشد، ملاحظات کتبی خود را برای درج در پرونده ارائه دهد». این ماده به تصویب مجلس و شورای نگهبان رسید و از نظر قانون گذار ایرادی نداشت. تصویب آن، راه اعمال نفوذ ضابطین و فعال مایشاء بودن در شکل دادن به پرونده ها را می بست و رسیدگی عادلانه و حقوقی را امکان پذیرتر می کرد اما پس از آن با فشار ضابطین و بیان اینکه این ماده دست ما را می بندد این تبصره (اصلاحی ۱۳۹۴/۰۳/۲۴) افزوده و تصویب شد: «در جرایم علیه امنیت داخلی یا خارجی همچنین جرایم سازمان یافته که مجازات آنها مشمول ماده (۳۰۲) این قانون است در مرحله تحقیقات مقدماتی طرفین دعوی، وکیل یا وکلای خود را از بین وکلای رسمی دادگستری که مورد تأیید رئیس قوه قضائیه باشد، انتخاب می نمایند. اسامی وکلای مزبور توسط رئیس قوه قضائیه اعلام می گردد» که برون داد آن، حذف وکیل از حساس ترین مرحله دادرسی یعنی شکل گیری پرونده و در نهایت، اعتبارزایی از نظام قضایی و حکومتی بود. در طرح پیشنهادی به نمایندگان، ادله خلاف شرع و خلاف قانون و حقوق بشر بودن تبصره الحاقی ذکر گردید و افزوده شد، اصلاح این ماده حتی نیاز به فرایندی که برای تصویب دیگر قوانین طی می شود، ندارد و کافی است، مجلس تصویب کند که به نص ماده ۴۸ قبل از تبصره برمی گردد زیرا نص ماده ۴۸ قبلاً توسط مجلس و شورای نگهبان تصویب شده بود.

ادامه در صفحه ۸

پارلمان

دیپلماسی همسایگی

در مسیر بهارستان

دولت با سه لایحه به سراغ همسایگان رفت

گروه سیاسی: سه لایحه با محوریت همکاری‌های حقوقی، حمل‌ونقل و رژیم حقوقی دریای خزر حالا در مسیر بررسی مجلس قرار گرفته‌اند؛ لویحی که دولت آنها را در راستای توسعه روابط منطقه‌ای و بین‌المللی و تقویت همکاری با کشورهای همسایه به پارلمان فرستاده است. سیدکاظم دلخوش، معاون امور تقنینی معاونت امور مجلس رئیس‌جمهور، روز گذشته از ارسال این سه لایحه به مجلس خبر داد و گفت این لویاح پس از تصویب هیأت وزیران و با استناد به اصول ۷۴، ۷۷ و ۱۲۵ قانون اساسی از سوی رئیس‌جمهور برای تصویب و طی تشریفات قانونی به مجلس ارسال شده است.

در میان این سه لایحه، نخستین مورد به روابط حقوقی و قضایی ایران و عمان مربوط است. «لایحه موافقت‌نامه معاضدت حقوقی و قضایی در امور مدنی و کیفری، استرداد مجرمان و انتقال محکومان میان دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت سلطنت عمان» با هدف تسهیل همکاری‌های قضایی میان دو کشور تدوین شده است. دلخوش با اشاره به همسایگی ایران و عمان، اشتراکات فرهنگی و دینی همچنین گستردگی مناسبات اقتصادی و تجاری دو کشور، گفت حمایت حقوقی از اتباع ایرانی و عمانی و تسهیل ارائه معاضدت قضایی میان محاکم دو کشور در رسیدگی به پرونده‌های مدنی از اهداف این توافق است. به گفته او، این لایحه به پیشنهاد وزارت دادگستری در هیأت وزیران تصویب و از سوی رئیس‌جمهور راهی مجلس شده است؛ اقدامی که قرار است، زمینه گسترش مناسبات دوجانبه و ارتقای سطح همکاری‌های ایران و عمان را فراهم کند.

دومین لایحه اما مستقیماً به حوزه حمل‌ونقل و تجارت مربوط می‌شود؛ «لایحه سند الحاقی (پروتکل) اصلاح موافقت‌نامه حمل‌ونقل بین‌المللی مسافر و کالا از طریق جاده بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری قزاقستان». هدف این سند، ایجاد تسهیلات بیشتر برای حمل‌ونقل جاده‌ای میان دو کشور همچنین تردد عبوری از سرزمین‌های یکدیگر عنوان شده است. آن‌طور که معاون امور تقنینی معاونت امور مجلس رئیس‌جمهور توضیح داده، توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای می‌تواند در گسترش مبادلات کالا و جابه‌جایی مسافران میان ایران و قزاقستان نقش داشته باشد و به تقویت روابط اقتصادی و دیگر همکاری‌های دو کشور کمک کند. این لایحه نیز به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی در هیأت وزیران تصویب شده است.

اما سومین لایحه به موضوعی فراتر از روابط دوجانبه مربوط می‌شود؛ «لایحه معاهده (کنوانسیون) وضعیت حقوقی دریای خزر». معاهده‌ای که پنج کشور ساحلی خزر یعنی ایران، جمهوری آذربایجان، قزاقستان، روسیه و ترکمنستان، طرف‌های آن هستند. دلخوش درباره این لایحه بر اهمیت دریای خزر برای کشورهای ساحلی و ضرورت تقویت نظام حقوقی حاکم بر آن تأکید کرده است. براساس توضیحات او، این سند با استناد به اصول و موازین منشور ملل متحد و حقوق بین‌الملل و با تکیه بر همکاری، حسن همجواری و تفاهم متقابل میان طرف‌ها تنظیم شده است. حفاظت از محیط‌زیست خزر، توجه به مسئولیت کشورهای ساحلی در قبال نسل حاضر و آینده، توسعه پایدار منطقه، تسهیل همکاری میان طرف‌ها، استفاده صلح‌آمیز از دریای خزر و مدیریت منابع آن ازجمله محورهایی است که در این لایحه مورد توجه قرار گرفته است. تأکید دیگر این معاهده بر این است که حل مسائل مربوط به دریای خزر در صلاحیت انحصاری کشورهای طرف معاهده قرار دارد. این لایحه نیز به پیشنهاد وزارت امور خارجه در هیأت وزیران به تصویب رسیده و برای طی مراحل قانونی به مجلس ارسال شده است.

دولت حالا چشم به بررسی این سه لایحه در مجلس دوخته است؛ سه سند با سه محور متفاوت اما با یک جهت‌گیری مشترک: تقویت مناسبات ایران با همسایگان و تبدیل همکاری‌های حقوقی، اقتصادی و منطقه‌ای به چارچوب‌های رسمی‌تر. دلخوش ابراز امیدواری کرده که تصویب این لویاح علاوه بر ارتقای سطح همکاری با کشورهای طرف توافق، آثار مثبت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی برای کشور و مردم به همراه داشته باشد.

رئ‌یسی خط قرمز شد؟

شکایت بنیاد رئیس دولت سیزدهم از یک بلاگر اقتصادی

عاطفه شمس

گروه سیاسی

دیروز در خبرها آمد که بنیاد شهید رئیسی از یک بلاگر اقتصادی به دلیل طرح ادعاهایی درباره رئیس‌جمهور فقید شکایت کرده است؛ ادعاهایی که به تجربه او در دولت سیزدهم بازمی‌گشت. پویا بختیاری، کارشناس اقتصادی در گفت‌وگویی گفته بود، در دولت رئیسی از او خواسته شده مفاهیم اقتصادی را برای رئیس‌جمهور وقت در قالب متن‌های ساده آماده کند تا یک تیم تولید انیمیشن، آنها را به ویدئوهای کوتاه تبدیل کند. روایت او این بود که این ویدئوها نباید بیشتر از سه دقیقه باشند چراکه به گفته سفارش‌دهندگان، «ذهن شهید رئیسی فزار است».

حالا بنیاد رئیسی این روایت را کذب دانسته و مسیر شکایت را در پیش گرفته است. فارغ از اینکه اصل این ادعا درست است یا نادرست و آیا گوینده برای آن سند و شهادتی دارد یا نه، سوال اصلی این است که پاسخ به چنین ادعایی باید شکایت باشد یا تکذیب و ارائه روایت درست؟

مرز احترام و قداست

طبیعتاً هر کسی می‌تواند، ادعایی درباره یک مسئول یا یک دوره مدیریتی مطرح کند و می‌توان درباره صحت و سقم آن ادعا بررسی کرد. اگر ادعایی خلاف واقع باشد، می‌توان آن را با سند رد کرد؛ اگر مصداق افترا یا اتهام باشد، قانون نیز برای آن مسیر مشخص دارد. اما نباید برخی چهره‌های سیاسی از جایگاه تقدیری خارج و به موقعیتی نزدیک به «مصونیت از نقد» منتقل شوند؛ به شکلی که در آن حتی گفتن از یک تجربه یا نقد عملکرد یک چهره، تعرض به او تلقی شود. از سوی دیگر بنیادها اساساً برای حفظ و پیگیری میراث، اندیشه و نام یک شخصیت شکل می‌گیرند و قرار نیست، جای دستگاه قضایی یا نهادی برای پاسخگویی به منتقدان بنشینند. البته اگر ادعایی درباره یک شخصیت خلاف واقع باشد، پیگیری قانونی آن حق هر فرد یا نهادی است؛ اما این حق نباید به ابزاری برای ایجاد حصار پیرامون یک چهره و محدود کردن امکان نقد، روایت و بررسی کارنامه او تبدیل شود.

سیدابراهیم رئیسی، سه سال رئیس‌جمهور ایران بود؛ پیش از آن هم سال‌ها در قوه قضائیه و دیگر مسئولیت‌های رسمی حضور داشت. ریاست‌جمهوری اما یک جایگاه شخصی یا قدسی نیست؛ یک مسئولیت عمومی است. کسی که در این جایگاه قرار می‌گیرد، تصمیم می‌گیرد، سیاستگذاری می‌کند و درباره اداره کشور پاسخگوست. بنابراین کارنامه‌اش هم باید مانند کارنامه هر رئیس‌جمهور دیگری قابل پرسش و نقد باشد.

سیاست

خط اختلاف دولت و تندروها

از هشدار درباره شکاف اجتماعی تا فشار برای اجرای قانون حجاب

گروه سیاسی: حجاب بار دیگر به محل اختلاف دولت و جریان‌های تندرو تبدیل شده؛ اختلافی که این بار بر سر نحوه اجرای قانون شکل گرفته است. مجید انصاری، معاون حقوقی رئیس‌جمهور درباره قانون حجاب گفته است که این قانون «قابلیت اجرا ندارد» و اجرای آن می‌توانست به همبستگی اجتماعی آسیب بزند؛ اظهارنظری که خیلی زود با واکنش جریان‌های مقابل دولت رویه‌رو شد.

در میانه این دو نگاه، سخنان حسین طائب، رئیس سازمان بسیج مستضعفین، قابل‌توجه است. طائب روز گذشته در جمع فرماندهان بسیج تهران، بدون آنکه از اجرای قانون حجاب یا عدم اجرای آن سخن بگوید، بر «نحوه مواجهه» با این مسئله تأکید کرد. او گفت که آمریکا به‌دنبال ایجاد اختلاف میان جریان‌های داخلی است و نباید اجازه داد چنین پروژه‌ای موفق شود.

طائب سپس حوزه فرهنگی و اجتماعی را محل توجه ویژه دانست و تأکید کرد: «ما با حفظ انسجام و وحدت داخلی

می‌توان برای رئیسی احترام قائل بود، از عملکردش دفاع کرد و حتی بسیاری از انتقاده‌ها به او را نادرست دانست؛ اما اینها هیچ‌کدام به‌معنای قرار دادن او بیرون از دایره نقد نیست. رئیس‌جمهور فقید بودن، مصونیت از ارزیابی عملکرد ایجاد نمی‌کند و دفاع از میراث یک سیاستمدار هم نباید به حذف روایت‌های مخالف منجر شود. رئیسی هم مانند هر رئیس‌جمهور دیگری می‌تواند موضوع نقد عملکرد، خاطره‌گویی و روایت‌های متفاوت از دوران مسئولتش باشد. اما یک مرز نباید مخدوش شود؛ احترام به یک شخصیت با مقدس کردن او تفاوت دارد.

از خاتمی و روحانی تا رئیسی؛ معیارهای دوگانه نقد

این تفاوت وقتی بیشتر به‌چشم می‌آید که رفتار سیاسی سال‌های گذشته را کنار هم بگذاریم. در فضای سیاسی ایران، حتی در همین ماه‌های اخیر و در جریان بحث توافق ایران و آمریکا، محمد خاتمی، رئیس دولت اصلاحات و حسن روحانی، رئیس دولت‌های یازدهم و دوازدهم، بارها آماج شدیدترین حملات لفظی بوده‌اند؛ از تریبون‌های رسمی و تجمعات گرفته تا رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی. حمله‌ها هم همیشه به عملکردشان محدود نمانده؛ شخصیت، گذشته، خانواده، تصمیم‌ها و حتی نیت‌هاشان هدف اتهام و تخریب قرار گرفته و در مواردی کار به تهدید هم رسیده است. با این حال این حجم از حمله و توهین اغلب چنان در فضای سیاسی کشور

عادی شده که کمتر کسی از خود می‌پرسد، چرا چنین رفتاری باید مجاز باشد. اما کافی است روایتی درباره نحوه اداره دولت، تصمیم‌های پشت پرده یا حتی خاطره‌ای از دوران مسئولیت رئیس دولت سیزدهم مطرح شود؛ ناگهان حساسیت‌ها بالا می‌رود، مرزها جابه‌جا می‌شود و همان چیزی که درباره دیگران «نقد» یا حتی بخشی از دعوای سیاسی تلقی می‌شد، اینجا می‌تواند به «توهین» و موضوع شکایت تبدیل شود. این درحالی است که اگر نقد، حق است باید برای همه حق باشد و اگر توهین و افترا جرم است باید درباره همه یکسان سنجیده شود. نمی‌شود به یک رئیس‌جمهور در رسانه‌ها و تجمعات توهین کرد و آب از آب تکان نخورد اما وقتی درباره رئیس‌جمهوری دیگر، روایتی انتقادی مطرح می‌شود ناگهان پای «حرمت» و «توهین» به میان بیاید. نمی‌شود نقد یک دولت را در یک دوره سیاسی، نشانه مطالبه‌گری دانست و همان نقد را در دوره‌ای دیگر تعرض به یک چهره سیاسی تلقی کرد.

نقد را نمی‌توان ممنوع کرد

رئیسی در دوران ریاست‌جمهوری‌اش منتقد کم نداشت؛ نقدهایی که از اقتصاد و معیشت شروع می‌شد و به شیوه مدیریت دولت و تصمیم‌های سیاسی و اجتماعی می‌رسید. امروز هم موافقانش می‌توانند از تصمیمات او دفاع کنند و منتقدانش می‌توانند آن را به چالش بکشند؛ این قاعده سیاست است.

مرگ یک رئیس‌جمهور هم کارنامه او را از تاریخ پاک نمی‌کند. درباره اکبر هاشمی‌رفسنجانی، از چهره‌های اثرگذار تاریخ جمهوری اسلامی نیز، هم در دوران ریاست‌جمهوری و پس از آن و هم سال‌ها بعد از درگذشتش، نقدها و حتی هجمه‌های سیاسی و رسانه‌ای ادامه داشته و هنوز هم درباره عملکرد و تصمیم‌های او روایت‌ها و داوری‌های متفاوتی وجود دارد. این بخشی از طبیعت تاریخ سیاسی است و اتفاقاً تاریخ سیاسی زمانی دقیق‌تر روایت می‌شود که فقط یک روایت از یک دوره باقی نماند و روایت مدیران و نزدیکان یک دولت در کنار روایت منتقدان و کسانی که از درون ساختار اجرایی شاهد ماجرا بوده‌اند، قرار بگیرد. از همین زاویه

در ماجرای اخیر هم اگر ادعایی محل اختلاف است، نخستین راه، شفاف‌سازی واقعیت است. اگر چنین جلسه یا پروژه‌ای با مشخصاتی که روایت شده وجود نداشته، مسئولان آن دوره می‌توانند با ارائه توضیح و مستندات، روایت خود را مقابل آن قرار دهند و افکار عمومی درباره صحت ماجرا قضاوت کند. رئیسی، رئیس‌جمهور بود؛ با تصمیم‌ها، عملکردها، موفقیت‌ها و خطاهایی که مانند هر دولت دیگری می‌توان درباره آنها بحث کرد. می‌توان از کارنامه‌اش دفاع کرد، می‌توان آن را نقد کرد و می‌توان روایت‌های مطرح شده درباره دوران مسئولتش را سنجید. اما تبدیل کردن یک سیاستمدار به «خط قرمز»، حتی با نیت دفاع از او، در نهایت به‌نفع او نیست چراکه دیر یا زود، او را از میدان ارزیابی عمومی حذف خواهد کرد.

است در شریاطی که به تعبیر این روزنامه، دشمن با صرف هزینه‌های کلان و استفاده از ظرفیت‌های جاسوسی خود پروژه «صیانت‌زدایی از خانواده ایرانی» را دنبال می‌کند، سخن گفتن از ناتوانی در اجرای قانون حجاب قابل‌قبول نیست. کیهان همچنین با استناد به سخنان ابراهیم رئیسی، کشف حجاب را هم «حرام شرعی» و هم «حرام سیاسی» توصیف کرده و معتقد است بسیاری از زنانی که حجاب را کنار گذاشته‌اند از ابعاد سیاسی و امنیتی این مسئله بی‌خبرند.

در همین حال، بخشی از نمایندگان تدروری مجلس نیز خواهان ابلاغ قانون حجاب به رئیس‌جمهور هستند؛ فشاری که نشان می‌دهد، اختلاف بر سر این قانون از یک بحث رسانه‌ای فراتر رفته و به یکی از موضوعات جدی در رابطه دولت و مجلس تبدیل شده است.

اما در سوسی دیگر، دولت‌پزشکیان قرار دارد که از ابتدای فعالیت خود تلاش کرده، مسئله حجاب را در چارچوبی متفاوت از برخوردهای صرفاً سلبی دنبال کند. اظهارات معاون حقوقی رئیس‌جمهور نیز از همین زاویه قابل تحلیل است؛ تأکید بر دشواری اجرای قانون و احتمال آسیب به همبستگی اجتماعی نشان می‌دهد، دولت میان اجرای قانون و حفظ سرمایه اجتماعی به‌دنبال نقطه تعادل است.

انفجار شاهرگ نفتی

خط لوله‌ای که قرار بود هر مز را دور بزند، مورد حمله پهلادی قرار گرفت

کن». فارغ از اینکه عامل اصلی حمله چه کسی بوده است، هدف قرار گرفتن این خط لوله، تصویری روشن از تغییر ماهیت جنگ در خاورمیانه ارائه می‌دهد. پهلادهای ارزان‌قیمت اکنون می‌توانند زیرساخت‌هایی را هدف بگیرند که حفاظت از آنها هزینه‌های هنگفتی برای دولت‌ها دارد. پیام حمله برای عربستان نیز روشن است: عمق خاک این کشور و زیرساخت‌های حیاتی آن دیگر لزوماً مناطق امن و خارج از دسترس نیستند. در چنین شرایطی مسیرهای زمینی جایگزین نمی‌توانند، خطر ژئوپلیتیکی را حذف کنند بلکه تنها شکل آن را تغییر می‌دهند. اگر پیش‌تر تنگه هرمز مهم‌ترین نگرانی امنیت انرژی بود اکنون خطوط لوله، ایستگاه‌های پمپاژ و پایانه‌های نفتی نیز به اهدافی بالقوه تبدیل شده‌اند؛ تحولی که می‌تواند، معادله امنیت انرژی در منطقه و حتی بازار جهانی نفت را تحت‌تأثیر قرار دهد.

خاورمیانه

سنگ اندازی بحرین

منامه در نشست اعراب
با حضور ایران حضور ندارد

قرار است روز دوشنبه (۲۳ شهریور) نشست میان وزیران امور خارجه ایران و ۶ کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس (عربستان‌سعودی، امارات، قطر، کویت، بحرین و عمان) در شهر ساحلی صلاله در عمان برگزار شود. اما وزارت امور خارجه بحرین در بیانیه‌ای اعلام کرد که این کشور «پیش از برقراری مجدد روابط دیپلماتیک میان دو کشور در هیچ نشست گروهی که ایران در آن حضور داشته باشد، شرکت نخواهد کرد». این وزارتخانه افزود که هرگونه ترتیبات مربوط به تنگه هرمز «باید حق عبور ترانزیتی برای همه کشتی‌ها را بدون تبعیض، عوارض یا مجوز تضمین کند». پیش‌تر مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور ایران، گفته بود که مقامات ایرانی و عرب خلیج فارس روز دوشنبه در مسقط، پایتخت عمان، دیدار خواهند کرد تا توافق‌نامه‌ای برای ایجاد یک مسیر کشتیرانی ایران-عمان از طریق این آبراه حیاتی امضا کنند. اسماعیل

بقایی، سخنگوی وزارت امور خارجه نیز اعلام کرد نشست که قرار است روز دوشنبه در کشور عمان برگزار شود، سنگ بنای اصلی تضمین ثبات و امنیت در منطقه خلیج فارس خواهد بود. وی گفت، نتایج مذاکرات با عمان پیرامون تفاهم بر سر مسیرهای موقت دریانوردی در تنگه هرمز در روز دوشنبه به اطلاع وزرای خارجه کشورهای ساحلی خلیج فارس ارائه می‌شود. طرحی که قرار است در این نشست ارائه یا نهایی شود بر یک راه‌حل موقت متمرکز است. براساس توافق تهران و مسقط، کشتی‌ها ابتدا از طریق آب‌های ایران وارد تنگه هرمز می‌شوند سپس عمدتاً از مسیر آب‌های عمان از این آبراه خارج می‌شوند. این ترتیبات موقت شامل ایجاد یک مسیر مینایی (TSS) یا سامانه جداسازی ترافیک دریایی) خواهد بود تا به‌عنوان یک راه‌حل موقت عمل کند. پس از این مرحله، مذاکرات درباره یک راه‌حل دائمی آغاز خواهد شد که موضوع هزینه‌های خدمات را نیز در بر می‌گیرد. به اعتقاد ناظران یکی از اهداف پشت پرده این نشست، جلب همراهی کشورهای شورای همکاری خلیج فارس و استفاده از نفوذ آنها برای وادار کردن آمریکا به لغو محاصره بنادر ایران است. کشورهای عربی نیز به دنبال اطمینان از موقتی بودن هر توافقی هستند تا رفت‌وآمد کشتی‌ها تضمین شود.

ایستگاه می‌تواند، فشار جریان را در صدها کیلومتر از خط لوله مختل کرده و اپراتورها را به توقف عملیات وادار کند. در این میان دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا، مدعی شد به اعتقاد او ایران احتمالاً پشت حملاتی است که به تعطیلی خط لوله نفت شرق به غرب عربستان منجر شده است. ترامپ همچنین گفت حوثی‌های یمن با آمریکا تماس گرفته‌اند و به واشنگتن گفته‌اند که نمی‌خواهند، وارد جنگ با نیروهای آمریکایی شوند. اما این روایت با واکنش انصارالله رویه‌رو شد. حزام الاسد، عضو دفتر سیاسی جنبش انصارالله یمن، اظهارات ترامپ را رد کرد و آنها را فاقد هرگونه مبنای واقعی دانست. او گفت، ترامپ «طبق معمول» با طرح ادعاهای مضحک و دروغ، روایت‌هایی را مطرح می‌کند که صحت ندارند و در ادامه با استناد به یک ضرب‌المثل عامیانه گفت: «دستی که نمی‌توانی بشکنی را ببوس و برای شکستن آن دعا

به دلیل موضوعاتی که مستقیماً به منافع ایران ارتباط ندارد، متوجه کشور شود، درسی است که باید از آن بیاموزیم. این دیپلمات پیشین با اشاره به هزینه‌های وارد شده بر کشور ادامه داد: این همه خسارت، ویرانی، کشتار و تلفات انسانی همچنین تنگنای اقتصادی و بحران بزرگ توری که مردم با آن مواجهند، ایجاد می‌کند که در اتخاذ سیاست‌ها، همواره منافع نزدیک به ۹۰ میلیون ایرانی در اولویت قرار گیرد. مجلسی تأکید کرد: برای خروج از این وضعیت، یا باید مذاکرات مستقیم انجام شود یا مذاکراتی در قالب یک روند صلح منطقه‌ای شکل بگیرد؛ روندی که در آن مرزهای بین‌المللی همه کشورهای منطقه به‌رسمیت شناخته شود و شر این کینه و عداوت ۴۷ ساله از سر ایران برداشته شود. او افزود: در چنین شرایطی ایران می‌تواند از مزایای بریکس استفاده کند؛ نه به‌عنوان کشوری منزوی و ناتوان بلکه به‌عنوان ایرانی قدرتمند با بزرگ‌ترین منابع استراتژیک، جمعیتی نزدیک به ۹۰ میلیون نفر، صدها هزار مهندس و میلیون‌ها تحصیل‌کرده دانشگاهی که ظرفیت‌های گسترده‌ای برای حضور در اقتصاد جهانی دارد. مجلسی در پایان گفت: ما باید از این جنگ مزمن خارج شویم؛ جنگی که حتی بدون شلیک گلوله نیز همچنان ادامه دارد و موجب بسیج دائمی، هزینه‌های مستمر، بیکاری و فرسایش سرمایه‌های زیرساختی کشور شده است. ایران باید بتواند به جهان بازگردد و به شرایط عادی و متعارف جهانی برگردد و تنها کشوری نباشد که در جهان به‌عنوان کشوری نامتعارف و بدنام شناخته می‌شود، چه حق با ما باشد و چه نباشد. امروز بیش از هر چیز نیازمند آن هستیم که احترام و اعتبار ملت ایران بازگردد و مسیر به‌رهمندی از ارتباطات و مزایای بین‌المللی دوباره برای کشور باز شود.

که ریاض تلاش می‌کرد، منشأ حملات را به خاک عراق نسبت دهد و بغداد نیز با بررسی محل‌های احتمالی پرتاب، درصدد روشن کردن مسیر حملات برآمد. در همین حال، وزارت انرژی عربستان اعلام کرد، فعالیت خط لوله را به‌عنوان یک اقدام احتیاطی متوقف کرده است. توقف موقت این مسیر انتقال نفت از آن جهت اهمیت دارد که خط لوله شرق-غرب با طول حدود ۱۲۰۰ کیلومتر برای عربستان یک مسیر راهبردی محسوب می‌شود. این خط لوله نفت خام را از مناطق نفت‌خیز شرق کشور به بندر یشع در ساحل دریای سرخ منتقل می‌کند و به ریاض اجازه می‌دهد، بخشی از صادرات خود را بدون عبور از تنگه هرمز جابه‌جا کند. به همین دلیل پترولاین عملاً یکی از مهم‌ترین مسیرهای جایگزین عربستان برای کاهش آسیب‌پذیری در برابر بحران‌های دریایی در تنگه هرمز است. با این حال حمله اخیر یک تناقض مهم را آشکار کرد؛ مسیری که برای دور زدن یک گل‌گانه دریایی ساخته شده، خود به هدفی برای حملات پهلادی تبدیل شده است. اهمیت این حمله تنها به طول خط لوله یا حجم نفت منتقل شده از آن بازمی‌گردد بلکه به نوع اهداف انتخاب‌شده، مربوط است. ایستگاه‌های پمپاژ در ظاهر در مقایسه با لایشگاه‌ها یا مخازن عظیم نفتی، اهداف کوچک‌تری هستند اما برای تداوم جریان نفت نقش حیاتی دارند. آسیب به چند

امنیتی و حفاظتی دارد و در کنار آن زمینه‌هایی برای همکاری‌های تجاری و بازرگانی میان اعضا فراهم می‌کند. بریکس اما بیشتر بر مسائل اقتصادی، مبادلات مالی و ایجاد زمینه برای توسعه تجارت و تبادل پول میان کشورهای عضو متمرکز است. مجلسی با اشاره به اهمیت حضور ایران در این مجموعه‌ها اظهار کرد: حضور ایران در بریکس و آشنایی نزدیک‌تر با کشورهای بزرگی که امروز از قدرت اقتصادی بالایی برخوردارند، اهمیت دارد. بیشتر کشورهای عضو بریکس در نظام بانکی بین‌المللی سهم و امکانات قابل‌توجهی دارند، درحالی که ایران از این نظر در موقعیتی استثنایی قرار گرفته است. بنابراین مهم است که این کشورها، وضعیت خاص ایران را درک کنند و ترتیبی داده شود که ایران بتواند از ظرفیت‌های عضویت در شانگهای برای توسعه روابط تجاری و بازرگانی و از ظرفیت بریکس برای گسترش تجارت به‌ویژه تبادل آزادانه پول استفاده کند. دستاورد فعلی عضویت ایران، بیش از هر چیز، همین آشنایی و فراهم شدن زمینه برای همکاری‌های آینده است. او در عین حال تأکید کرد: مشکل اینجاست تا زمانی که ایران از تحریم‌های بین‌المللی خارج نشود و بانک‌ها آمادگی معامله با ایران را پیدا نکنند، عضویت در بریکس خاصیت فوری و قابل‌دستیابی نخواهد داشت. بانک‌های طرف معامله با ایران باید بتوانند، تحریم‌های آمریکا و احتمالاً تحریم‌های بین‌المللی مرتبط با آن را نپذیرند. بنابراین ظرفیت‌های بریکس برای ایران در شرایط فعلی بیشتر یک امکان امیدبخش مربوط به آینده است تا منفعتی فوری و ملموس. مجلسی افزود: رهبران ایران باید در این نشست‌ها حضور پیدا کنند و از نزدیک ببینند که کشورهای عضو چه امکاناتی در اختیار دارند. در نهایت یکی از مسائل اصلی باقی‌مانده، موافقت ایران با پایان دادن به این جنگ نامربوط است. منظور من از نامربوط بودن جنگ این نیست که حقانیت مردم فلسطین یا بی‌عدالتی‌هایی که بر آنها رفته است، قابل‌قبول نیست. ایران نیز مانند سایر کشورهایی که در این مسائل دخالت می‌کنند، می‌تواند و باید به این بی‌عدالتی‌ها اعتراض داشته باشد. اما اینکه ایران خود را در صف مقدم قرار دهد برای این مسائل بچنگد و بخواهد اسرائیل را نابود کند و در نتیجه خسارت‌ها و مشکلات گسترده‌ای

گروه بین‌الملل: خط لوله «شرق-غرب» عربستان سعودی که یکی از مهم‌ترین مسیرهای انتقال نفت این کشور به‌شمار می‌رود، در چندین حمله پهلادی که گفته می‌شود از عراق انجام شده، هدف قرار گرفت؛ حملاتی که علاوه بر ایجاد اختلال در فعالیت این خط لوله به مصدومیت و جراحات انسانی نیز منجر شد. ریاض در واکنش به این حملات با لحنی تند آن را محکوم کرد و وزارت امور خارجه عربستان اعلام کرد که هدف قرار گرفتن خط لوله «شرق-غرب» در مناطق ریاض و مدینه منوره را با شدیدترین عبارات محکوم می‌کند. این وزارتخانه مدعی شد، چند فروند پهلاد که از خاک عراق به پرواز درآمده بودند این خط لوله را هدف قرار داده‌اند.

همزمان، بغداد نیز در واکنش به ابعاد امنیتی این حادثه وارد عمل شد. صباح النعمان، سخنگوی فرمانده کل نیروهای مسلح عراق، اعلام کرد علی‌الزیدی، نخست‌وزیر و فرمانده کل نیروهای مسلح عراق، با درخواست طرف ایرانی برای انجام تحقیقات مشترک درباره کشف سکوها‌ی پرتاب پهلادها در نزدیکی نوار مرزی عراق و ایران موافقت کرده است. رویترز نیز به نقل از منابع نظامی عراق گزارش داد که منطقه مرزی «الطیب» در مرز با ایران پس از کشف محل‌های پرتاب پهلاد بسته شده است. این تحولات درحالی رخ داد

دیپلماسی

بریکس علیه تحریم؟

بنابراین عضویت ایران در بریکس مشکل اصلی اقتصاد کشور یعنی محدودیت دسترسی به نظام بانکی جهانی را برطرف نکرده است. بانک توسعه جدید بریکس نیز نمی‌تواند راه‌حل فوری این مشکل باشد. این بانک همچنان استانداردهای بین‌المللی و مقررات مرتبط با تحریم‌های آمریکا را رعایت می‌کند و در نتیجه، ظرفیت آن برای تأمین مالی پروژه‌های ایرانی تا به امروز محدود بوده است.

اختلاف نگاه اعضای بریکس نیز مانعی دیگر است. تهران این گروه را بستری برای مقابله با فشار غرب می‌بیند اما کشورهایی مانند هند، برزیل و امارات، بریکس را بیشتر ابزاری برای ایجاد توازن در سیاست خارجی و افزایش استقلال از قدرت‌های بزرگ می‌دانند نه یک بلوک ضدغربی. از این منظر، بریکس برای ایران بیش از آنکه یک راه خروج از تحریم باشد، فرصتی سیاسی و دیپلماتیک با منافع اقتصادی محدود است؛ فرصتی که بدون اصلاح ساختارهای مالی و بانکی این گروه بعید است، بتواند گره تحریم‌های ایران را باز کند.

فریدون مجلسی، دیپلمات پیشین کشور، در گفت‌وگو با «سازندگی» درباره اینکه آیا عضویت ایران در سازمانی مانند بریکس توانسته است، منفعتی برای کشور به همراه داشته باشد، گفت: بریکس تاکنون به موفقیت چندانی دست نیافته و اکنون زمان آن رسیده است که بریکس بتواند به‌عنوان سازوکاری برای مبادلات میان کشورها، بدون وابستگی به دلار و نظام مالی تحت سلطه آمریکا، نقش مؤثرتری ایفا کند.

او ادامه داد: در طول تاریخ، کشورها با یکدیگر مبادله می‌کردند و مسئله اصلی این بود که ارزش کالاها و پول مبادله شده بر چه مبنایی تعیین شود. برای مثال، ایران از چین کالایی خریداری می‌کند و پول آن را می‌پردازد و چین نیز در مقابل، کالا یا خدماتی از ایران دریافت می‌کند. مسئله مهم این است که این مبادلات بر چه مبنایی انجام و ارزش پول چگونه حفظ شود. اگر ایران کالایی را بفروشد و در فاصله انجام معامله تا دریافت پول، ارزش ریال به یک‌باره نصف شود، تکلیف خریدار و فروشنده چه خواهد بود؟ این دیپلمات پیشین درباره تفاوت بریکس و سازمان همکاری شانگهای نیز گفت: سازمان همکاری شانگهای بیشتر ماهیتی

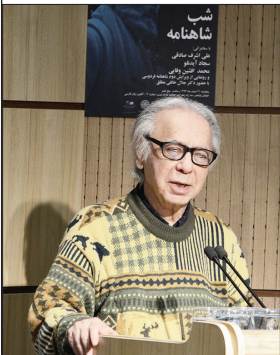

ادبیات ایران

عمری وقف شاهنامه

گرامیداشت **جلال خالقی مطلق** در آرامگاه فردوسی

آیین گرامی‌داشت زادروز دکتر جلال خالقی‌مطلق، شاهنامه‌پژوه نامدار و از چهره‌های برجسته فرهنگ و ادب فارسی عصر جمعه ۲۰ شهریور در آرامگاه حکیم ابوالقاسم فردوسی و جمع زیادی از دوستداران شعر، ادب و فرهنگ فارسی برگزار شد. حضور ژاله آموزگار، علیرضا قیامتی و عباس خیرآبادی از دیگر بخش‌های این آیین بود و این چهره‌های فرهنگی و ادبی در کنار دیگر علاقه‌مندان، در مراسم گرامی‌داشت جلال خالقی‌مطلق حضور داشتند. فضای جلوخان آرامگاه فردوسی در

این عصر فرهنگی، با حضور دوستداران ادبیات و یادکرد از جایگاه شاهنامه در فرهنگ ایرانی، به صحنه‌ای برای پیوند میان پژوهش، شعر، هنر و میراث فرهنگی ایران تبدیل شد. یکی از جلوه‌های ویژه این مراسم، حضور دو شاهنامه‌خوان کودک بود که با خوانش بخش‌هایی از شاهنامه، حال‌وهوای متفاوتی به این برنامه بخشیدند. صدای کودکان در فضای آرامگاه فردوسی، تصویری از پیوند نسل امروز با میراث ادبی ایران و شاهنامه را پیش روی حاضران قرار داد و نشان داد، حماسه فردوسی هم‌چنان می‌تواند برای نسل‌های تازه نیز شنیدنی و الهام‌بخش باشد.

فرهنگ فردوسی‌پرور

یکی دیگر از بخش‌های مراسم زمانی بود که آموزگار به همراه جمع زیادی از دوست‌دارانش به تالار اصلی مقبره فردوسی رسیدند، آموزگار زمانی که بر بالای قبر حکیم حماسه‌سرای توس قرار گرفت، گفت: «ایران مال ماست، ما صاحب ایرانیم، ایران را تنها نگذاریم. درود به فرهنگ فردوسی‌پرور. باید فرهنگی که فردوسی بزرگ را به ما تقدیم کرد، تحسین کنیم». این اسطورمیژه و استاد زبان‌های باستانی گفت: «نام جلال خالقی‌مطلق با شاهنامه فردوسی و ایران در هم‌تپیده است. او سرشار از عشق به ایران بود و برای بهتر عرضه کردن دستاورد ۳۰ سال رنج فردوسی بزرگ، ۳۵ سال از عمرش را وقف کرد».

بی‌مانند در زبان‌شناسی و شاهنامه

پس از آن علیرضا قیامتی، شاهنامه‌پژوه و استاد برجستهٔ زبان و ادبیات فارسی گفت: «هرکسی می‌داند که جلال خالقی‌مطلق، زبان‌شناس و شاهنامه‌پژوهی بی‌نظیر و بی‌مانند بود و اگر نگوئیم سرآمد، دست‌کم می‌توان گفت در حوزهٔ خود، چهره‌ای بی‌مانند به‌شمار می‌رفت. برای نخستین‌بار می‌توان گفت دکتر خالقی‌مطلق همهٔ نسخه‌های معتبر شاهنامه را دیده و تنها کسی بود که چنین کاری را انجام داد و در تصحیح خود نیز از این نسخه‌ها بهره برد. به گمان من، کاری که دکتر خالقی‌مطلق انجام داد، حاصل بیش از نیمی از عمر او بود که به پای شاهنامه گذاشت و در نهایت توانست کامل‌ترین و بهترین تصحیح شاهنامه را به انجام برساند». این استاد زبان و ادبیات فارسی، درباره مهم‌ترین خدمات خالقی‌مطلق در حوزهٔ شاهنامه‌پژوهی گفت: «مهم‌ترین خدمت او هم در زمینه تصحیح شاهنامه و هم در پژوهش‌هایی بود که در عرصهٔ شاهنامه انجام دادند. هر مقاله‌ای که دکتر خالقی‌مطلق دربارهٔ شاهنامه نوشت، به یک زاویه تاریک و پرابهام از شاهنامه نور می‌افکند و آن را برای دیگران روشن می‌کرد. پژوهش‌های خالقی‌مطلق در بسیاری از موارد راهگشای پژوهش‌های دیگر شاهنامه‌پژوهان در این عرصه بود و از این جهت، آثار ایشان جایگاه ویژه‌ای در مطالعات شاهنامه دارد».

بزرگداشت خالقی‌مطلق، بزرگداشت ایران و شاهنامه

قیامتی با اشاره به همزمانی درگذشت جلال خالقی‌مطلق با آغاز جنگ اخیر در ایران گفت: «متأسفانه درگذشت ایشان با مجموعه‌ای از اتفاقات سیاسی و آغاز جنگ هم‌زمان شد و آن‌طور که باید، اطلاع‌رسانی و بازتاب خبری درخوری دربارهٔ درگذشت این استاد برجسته صورت نگرفت. در روز آغاز جنگ بود که ایشان از میان ما رفتند و به همین دلیل، مراسم و برنامه‌های مربوط به ایشان نیز آن‌چنان که باید و شاید بازتاب خبری پیدا نکرد و تحت‌تأثیر فضای اندوهباری قرار گرفت که در کشور حاکم بود. پس از جنگ نیز شاید آن‌چنان که باید مراسم و بزرگداشتی درخور جایگاه استاد برگزار نشد و به گمان من، این برنامه مهم‌ترین و بزرگترین بزرگداشتی است که تاکنون برای ایشان در مشهد برگزار می‌شود. دکتر خالقی‌مطلق هر زمان که به ایران می‌آمد، یکی از نخستین جاهایی که به آن سفر می‌کرد، مشهد و توس بود. از سوی دیگر، بنیاد فردوسی شاخه توس نیز با ایشان ارتباط نزدیکی داشت و ایشان ریاست بنیاد فردوسی شاخه توس را برعهده داشتند». قیامتی تأکید کرد: «بی‌گمان بزرگداشت دکتر خالقی‌مطلق، بزرگداشت ایران و بزرگداشت شاهنامه است. امروز برای پیوستگی ملی و برای این‌که همه ما در کنار یک‌دیگر باشیم، نیاز داریم شاهنامه را به‌عنوان بزرگ‌ترین بنیان هویتی و ملی خودمان بشناسیم. شاهنامه در طول تاریخ پناهگاه ملی ایرانیان بوده است و بزرگداشت دکتر خالقی‌مطلق نیز می‌تواند در همین راستا باشد؛ یعنی بزرگداشت شاهنامه، فردوسی، ایران و ایران‌زمین و هم‌چنین پیوستگی ایرانیان».

کالبدشکافی جامعه‌هراسان

ماریو بارگاس یوسا در **راز قتل پالومینو مولرو** به عواقب از بین رفتن مرز میان حقیقت و شایعه می‌پردازد

پیش می‌رود، زندگی پالومینو مولرو نیز برای آن‌ها اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. او صرفاً یک سرپاز کشته‌شده نیست؛ جوانی است که عاشق دختر یک سرهنگ شده و همین عشق یکی از دلایلی است که او را به سمت خدمت سربازی کشانده است. به این‌ترتیب، پروندهٔ قتل از یک معمای ساده جنایی فراتر می‌رود و پای عشق، طبقهٔ اجتماعی، مناسبات قدرت و روابط درون ساختار نظامی نیز به میان می‌آید. پالومینو مولسرو که آخرین فرزند به‌جا مانده از مادری بیوه است، از خدمت سربازی معاف می‌شود. در حقیقت، مولرو نه یک جنگ‌جو، بلکه نوازندهٔ موسیقی است. او که در گذشته برای زن‌های جوان در تالار، شهری کوچک در پرو، گیتار می‌نواخت و آواز می‌خواند، برای خدمت در نیروی هوایی نام‌نویسی می‌کند. ستوان سیلوا و دستیارش، لیتوما خیلی‌زود درمی‌یابند که پالومینو مولرو به این منظور برای خدمت نام‌نویسی کرده که نزدیک پایگاه نظامی [و معشوقه‌اش] باشد.

ترس روزمره

هرچه تحقیقات جلوتر می‌رود، نام نظامیان بیشتر در اطراف پرونده شنیده می‌شود. این جاست که رمان از یک داستان جنایی معمول فاصله می‌گیرد. یوسا به‌جای آن‌که صرفاً مخاطب را درگیر این پرسش کند که «قاتل کیست؟»، پرسش بزرگ‌تری را پیش روی او می‌گذارد: در جایی‌که قدرت پاسخ‌گو نیست، چه کسی جرأت دارد در پی کشف حقیقت باشد؟ لیتوما و سیلوا پاسخ یوسا به این پرسش‌اند. آن‌ها می‌توانند پرونده را در همان محدوده‌ای که قدرت برای‌شان تعیین کرده، ببندند و از کنار ابهام‌ها عبور کنند، اما چنین نمی‌کنند. برای رسیدن به حقیقت، ناچارند از مرزهای معمول کار خود عبور کنند و به سراغ کسانی بروند که قرار نیست درباره‌شان سوال شود. آن‌ها می‌دانند که نزدیک شدن به قدرت، همانند دست‌گذاشتن روی دم شیر است؛ با این حال، از ادامهٔ تحقیق دست نمی‌کشند. یوسا در «راز قتل پالومینو مولرو»

حل پرونده وارد عمل می‌شوند، اما سرنخ‌هایی که از شایعات و گفته‌های مردم به‌دست می‌آید، پیش از آن‌که راه را روشن کند، بر پیچیدگی ماجرا می‌افزاید. دو مأمور رسیدگی‌کننده به پروندهٔ پالومینو مولرو در شرایطی به‌دنبال کشف حقیقت هستند که نیروی نظامی قدرت و نفوذ زیادی دارد و نزدیک شدن به مقامات نظامی، برای هر مأموری آسان نیست. آن‌ها در مسیر تحقیقات خود با سکوت، طفره رفتن، پاسخ‌های ناقص و دیوار بلندی از قدرت روبه‌رو می‌شوند؛ دیواری که ظاهراً قرار نیست اجازه دهد حقیقت از محدوده پایگاه نظامی بیرون بیاید. اما هرچه تحقیقات

راز قتل پالومینو مولرو

ماریو بارگاس یوسا

ترجمهٔ اسدالله امرایی

نشر بدرقه جاویدان

۱۳۳ صفحه

۴۰۰۰۰۰ تومان

پالومینو مولرو به فجیع‌ترین شکل ممکن به قتل رسیده است. جسد او را در شرایطی پیدا می‌کنند که از همان ابتدا نشان می‌دهد با یک جنایت معمولی روبه‌رو نیستیم. ستوان سیلوا و دستیارش، لیتوما، مأمور رسیدگی به پرونده می‌شوند، اما هرچه بیشتر در این قتل کنکاش می‌کنند، بیشتر متوجه می‌شوند که برای پیدا کردن قاتل، باید پا به محدودهٔ ممنوعه‌ای بگذارند که ورود به آن می‌تواند هزینهٔ سنگینی برای‌شان داشته باشد. پرسش فقط این نیست که چه کسی پالومینو مولرو را کشته است؛ مسئلهٔ مهم‌تر این است که در جامعه‌ای تحت سلطهٔ نظامیان، اگر در ماجرا و موضوعی پای افراد ذی‌نفوذ و قدرتمند در میان باشد، آیا اساساً می‌توان به پاسخ دقیقی برای این سوال رسید و ماجرا را تا انتها دنبال کرد؟ «راز قتل پالومینو مولرو» از داستان‌های نیمه‌بلند ماریو بارگاس یوسا که نخستین‌بار در سال ۱۹۸۶ منتشر شد، به‌تازگی با ترجمه اسدالله امرایی و توسط نشر بدرقه جاویدان منتشر شده است. این رمان، مانند بسیاری از آثار جنایی و نوآر، با پیدا شدن جسد آغاز می‌شود؛ اما خیلی‌زود روشن می‌شود که معمای اصلی کتاب صرفاً کشف قاتل نیست.

ماجرای در بیابان‌های شمال پرو، نزدیک پایگاه نیروی هوایی روی می‌دهد. جنایتی تکان‌دهنده که در آن نظامی جوانی شکنجه، مثله و کشته شده، دو مأمور گاردیاسیویل به تحقیق در پرونده‌ای می‌پردازند که گویا دست بالایی‌ها در کار است. آن‌ها حتی اتومبیل گشت ندارند. به ظاهر کسی مشتاق نیست که دو پلیس محلی، سیلوا و لیتوما، قاتل پالومینو مولرو را پیدا کنند. داستان در شهر کوچک تالارا می‌گذرد؛ شهری که فضای خفقان‌آور آن تحت‌تأثیر حضور و قدرت نظامیان شکل گرفته است. پالومینو مولرو، آوازخوان جوان شهر که با صدای خود دل زنان تالارا را می‌برد، به شکلی غیرمنتظره و در حالی‌که از خدمت نظام معاف است، داوطلبانه به نیروی هوایی می‌پیوندد. مدتی بعد، جسد او در شرایطی هولناک پیدا می‌شود. لیتوما و ستوان سیلوا برای

گزارش: سینیمای ایران

بهر روز پس از ۵۰ سال

نمایش نسخه مرمت‌شده «تنگسیر» ساخته امیر نادری در تهران

می‌کند که بهروز وثوقی، نقش اصلی را بازی کند. در نهایت حقوق داستان با پرداخت ۵۰ هزار تومان به صادق چوبک در اختیار گروه فیلم قرار گرفت. بهروز وثوقی در خاطراتش از آن روزها نوشته است که رمان چوبک را خوانده و از همان ابتدا شخصیت زارمحمد برایش جذاب بوده است. البته خودش هم می‌دانست که یک رمان بلند نمی‌تواند بدون تغییر، به فیلم تبدیل شود و بخشی از داستان باید کنار گذاشته شود. همین تغییرات بعدها باعث اختلاف‌هایی میان چوبک و سازندگان فیلم شد.

تنگسیر امیر نادری

«تنگسیر» در بوشهر ساخته شد و بخشی از فیلم‌برداری در همان شهر انجام شد. انتخاب لوکیشن‌های واقعی هم به فیلم کمک کرد تا فضای داستان را باورپذیرتر کند. نادری پیش از فیلم‌برداری چند بار به بوشهر رفت و با کسانی که سال‌ها قبل ماجرای زارمحمد واقعی را دیده بودند، صحبت کرد. او تلاش کرد، قصه اصلی چوبک را حفظ کند اما در نهایت «تنگسیر» فیلمی شد که نگاه خود نادری را هم به داستان اضافه کرد. یکی از جالب‌ترین خاطرات بهروز وثوقی از ساخت فیلم، دیدار با پیرمردی در بوشهر است. نادری پیش از فیلم‌برداری، از وثوقی و تعدادی از عوامل خواست، لباس‌های مربوط به فضای «تنگسیر» را بپوشند و آنها را به خانه‌ای قدیمی برد. پیرمردی را هم به آنجا آوردند که سال‌ها قبل زارمحمد واقعی را دیده بود. وقتی پیرمرد چشمش به وثوقی افتاد، عصایش را بالا آورد و گفت: «سبحان‌الله... امیر، به خدا خودش است... خودش است». وثوقی بعدها فهمید پیرمرد در کودکی زارمحمد واقعی را دیده است. آن مرد با دیدن بازیگری که قرار بود نقش همان آدم را بازی کند، به‌شدت تحت‌تأثیر قرار گرفت. وثوقی پیشانی او را بوسید و از خانه بیرون آمد. این اتفاق شاید یکی از بهترین توضیح‌ها برای ماندگاری «تنگسیر» باشد؛ فیلمی که فاصله میان یک آدم واقعی، یک شخصیت ادبی و یک ستاره سینما را از بین برد.

وقتی ادبیات وارد سینما شد

فرهاد توحیدی در مراسم نمایش نسخه مرمت‌شده «تنگسیر» که چهارشنبه ۱۸ شهریور در سالن سینما توتوگراف موزه سینما برگزار شد، به همین پیوند میان ادبیات و سینما اشاره کرد. او با تریک روز ملی سینما گفت جای امیر نادری در این مراسم خالی است و ابراز امیدواری کرد که او در سلامت باشد. توحیدی معتقد است بخش مهمی از سینیمای موج‌نوی ایران در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ از ادبیات تغذیه می‌کرد. در آن سال‌ها، ادبیات یکی از مهم‌ترین نیروهای فکری جامعه بود و بسیاری

بعد از نزدیک به ۱۷هزار روز، فیلمی با حضور

بهرروز وثوقی در تهران روی پرده رفت. آخرین

بار در فروردین سال ۱۳۵۹ بود که فیلم «نفس

بریده» به کارگردانی سیروس الوند که در سال

۱۳۵۷ تولید شده بود، روی پرده رفت و از آن زمان تا روز چهارشنبه ۱۸ اردیبهشت، فیلمی از به‌طور

رسمی ایران نشده بود. با این وجود، نسخه مرمت‌شده فیلم «تنگسیر» محصول سال ۱۳۵۲ و به

کارگردانی امیر نادری که بهروز نقش اول آن را بازی می‌کرد، در یک ایران عمومی در موزه سینما و در

سالنی مملو از علاقه‌مندان به سینما روی پرده رفت.

امید ذاکری‌نیا

گروه فرهنگ

تنگسیر صادق چوبک

«تنگسیر» برای سینیمای ایران فقط یک فیلم قدیمی نیست. فیلمی است که یک سوی آن به ادبیات معاصر ایران می‌رسد و سوی دیگرش به یکی از مهم‌ترین دوره‌های سینیمای ایران؛ سال‌هایی که فیلم‌سازان جوان تلاش می‌کردند از دل قصه‌های ساده و آدم‌های معمولی، تصویری متفاوت از جامعه خود ارائه کنند.

امیر نادری برای ساخت «تنگسیر» سراغ رمان صادق چوبک رفت؛ نویسنده‌ای که خودش متولد بوشهر بود و در کودکی یک‌بار زارمحمد واقعی را دیده بود. چوبک بعدها همین شخصیت را دستمایه رمان «تنگسیر» قرار داد؛ رمانی که نخستین‌بار در سال ۱۳۴۲ منتشر و خیلی‌زود به یکی از آثار مهم ادبیات معاصر ایران تبدیل شد. داستان «تنگسیر» براساس اتفاقاتی واقعی شکل گرفته بود. زارمحمد، مردی از بوشهر بود که پولی که در سال‌های کار به‌دست آورده بود را به چند نفر از معتمدان شهر سپرد، اما آنها پولش را پس ندادند. همین اتفاق زارمحمد را به مردی تبدیل کرد که تصمیم گرفت، خودش برای گرفتن حق‌اش دست به‌کار شود.

نادری پیش از «تنگسیر»، فیلم‌های «تگنا» و «خداحافظ رفیق» را ساخته بود؛ فیلم‌هایی که از نظر هنری مورد توجه قرار گرفتند اما در گیشه موفق نبودند. او بعد از آن، تصمیم به ساخت تنگسیر گرفت و برای گرفتن اجازه ساخت فیلم، نزد صادق چوبک رفت. اولین سوال چوبک از او این بود که چه کسی قرار است، نقش زارمحمد را بازی کند. نادری نام سعید راد را مطرح کرد اما چوبک قبول نکرد و گفت این نقش باید بهروز وثوقی باشد. علی‌عباسی، تهیه‌کننده فیلم هم شرط مشابهی داشت. او به نادری گفته بود تنها در صورتی تهیه فیلم را قبول

معرفی: سینمای جهان

جهنمِ زندان

درباره فیلم «مرد بدردنجور» ساخته کال مک‌ما

فیلم «مرد بدردنجور» به کارگردانی کال مک‌ما، داستان زندانی‌ای است که اساساً برای زندگی در زندان ساخته نشده است؛ مردی نحیف، مضطرب و منزوی به‌نام تیلور با بازی دیوید جانسون. ۱۳ سال پیش، تیلور برای تأمین مخارج پسر خردسالش و مادر او -زنی که رابطه‌ای گذرا با او داشت، اما این رابطه به تعهدی جدی تبدیل شد- در مهمانی‌های شبانه مواد مخدر می‌فروخت. او بدون آنکه بداند، قرص‌های نامرغوبی را به دو نوجوان فروخت که پس از مصرف، آنها جان باختند. تیلور به جرم قتل غیرعمد مجرم شناخته شد. از آن زمان، او تا حد ممکن از درگیری دوری کرده، دردهایش را با مواد مخدر بی‌حس کرده و برای به‌دست آوردن پولی مختصر، در آشپزخانه زندان کار کرده، در سلول‌ها آرایشگری کرده و برای یک فروشنده مواد مخدر داخل زندان به‌نام پل با بازی الکس هاسل و هم‌سلولی و مأمور او، گُر با بازی کورین سیلوا، مواد جایه‌جا کرده است. یک روز، تیلور با نابوری متوجه می‌شود که قرار است به‌زودی آزاد شود؛ نه به این دلیل که زندانی نمونه‌ای بوده، بلکه چون زندان‌ها با مشکل ازدحام بیش از حد مواجهند. اگر فقط مدت کوتاهی دیگر از دردرس دور بماند، آزاد خواهد شد. اما در همین شرایط، هم‌سلولی جدیدی به‌نام دی با بازی تام بلیت وارد سلول او می‌شود؛ زندانی تازه‌واردی که مواد مخدر و کالاهای قاچاق می‌فروشد. دی، تیلور را به‌عنوان دستیار جدید خود انتخاب می‌کند و حاضر نیست جواب «نه» را بپذیرد.

آنچه در ادامه رخ می‌دهد، مجموعه‌ای از درگیری‌های فزاینده میان زندانیانی است که نماینده گروه‌های رقیب در داخل و خارج از زندان هستند. در میان آنها، دوستان دی در بیرون از زندان قرار دارند؛ افرادی که همچون هیولاهای ترسناک از آنها یاد می‌شود و می‌توانند هر لحظه پسر تیلور و مادرش را هدف قرار دهند. در سوی دیگر، پل و گُر قرار دارند؛ چیزی شبیه صاحبان یک کافه محلی که وقتی شعبه‌ای از یک زنجیره بزرگ در آن سوی خیابان افتتاح می‌شود، کسب‌وکارشان نابود شده و آنها به‌جای مقصر اصلی، باریستایی را که زمانی برایشان کار می‌کرده، مقصر می‌دانند.

رقابت‌های خشونت‌بار و فزاینده میان شخصیت‌های مک‌ما باعث می‌شود تماشاگر همچنان درگیر بماند، اما عامل اصلی کشش فیلم چیز دیگری است: رابطه‌ای که به‌تدریج میان تیلور و دی شکل می‌گیرد. دی آدمی بسیار حساباگر و کاربلد است. او با بدگویی و تحقیر کارکنان زندان، تیلور را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد. سپس با مواد مخدر غیرقانونی او را وسوسه می‌کند. حتی تلفن همراه شخصی‌اش را در اختیار تیلور می‌گذارد تا بتواند با پسر ۱۴ساله‌اش تماس بگیرد. در پایان فیلم تیلور به شخصیت خودا‌گاتر این دو تبدیل می‌شود. او می‌داند که هم زندانی سیستم است و هم زندانی هم‌سلولی‌اش، اما خودش را وادار می‌کند این وضعیت را تحمل کند، چون فقط می‌خواهد از زندان بیرون بیاید و زندگی تازه‌ای را شروع کند. دی اما مانند یک ستاره راک کثیف و بی‌پروا وارد زندان می‌شود؛ برای دیگران تعیین‌تکلیف می‌کند، خواسته‌هایش را مطرح می‌کند، دوستانش در بیرون را به سلا‌هی برای انتقام تبدیل می‌کند و طوری رفتار می‌کند که انگار تمام زندان در اختیار اوست. اعتمادبه‌نفس بی‌خبر از واقعیت او، اگر تا این حد خنده‌دار نبود، می‌توانست غم‌انگیز باشد.

«مرد بدردنجور» یکی از آن فیلم‌های کوچک اما ارزشمندی است که خارج از مسیرهای معمول ساخته می‌شوند و دی را زود توجه سینمادوستان را به خود جلب می‌کنند، حتی اگر این اتفاق بلافاصله رخ ندهد. البته فیلم بی‌نقص نیست. در برخی بخش‌ها بیش از اندازه به نماتنگ‌های متکی بر موسیقی وابسته است تا داستان را جلو ببرد. فیلم‌برداری دوربین روی دست به‌خوبی حس فوریت و واقع‌گرایی را منتقل می‌کند، اما گاهی از مرز واقع‌گرایی عبور کرده و به‌نوعی تصنع و آشفتگی می‌رسد. برخی از درگیری‌ها و کنک‌کاری‌های فیلم نیز به دلیل فیلم‌برداری و تدوین بیش از حد آنفته، تأثیر خود را از دست می‌دهند و حتی دنبال کردن دقیق اتفاقات دشوار می‌شود. با این حال، «مرد بدردنجور» در مجموع نخستین تجربه‌ای قدرتمند از فیلم‌سازی است که شناخت خوبی از ماهیت انسان دارند و ترجیح می‌دهند تماشاگر را آگاه کنند تا صرفاً تحریک. آیا این فیلم تصویری واقع‌گرایانه از وضعیت امروز زندان‌ها ارائه می‌دهد؟ پاسخ این سوال را تنها کسی می‌تواند بدهد که شناخت عمیقی از نظام کیفری برتانیا داشته باشد و منتقد چنین دانشی ندارد. با این‌حال، اتفاقی کاملاً مضحک در فیلم رخ نمی‌دهد. حتی در مواردی که ممکن است کمی تردیدبرانگیز باشند -مثلاً زمانی‌که دی و تیلور سلول کوچک بتنی خود را با کالاهای پرزرق‌وبرق پر می‌کنند و حتی زحمت پنهان کردن آنها از مسئولان و مأموران زندان را هم به‌خود نمی‌دهند- چارچوب کلی فیلم درباره فرسودگی و فروپاشی ساختار زندان آندر متقاعدکننده است که تماشاگر حاضر می‌شود نابوری خود را کنار بگذارد. نتیجه، ترکیبی موفق از دو رویکرد ظاهراً ناسازگار به تریلر زندان است. «مرد بدردنجور» هم‌زمان یک درام روان‌شناختی خشن است که از جزئیات دقیق و حساب‌شده بهره می‌گیرد؛ از پهبادهایی که کالاهای ممنوعه را به پنجره سلول زندانیان می‌رسانند گرفته تا ویدئوهای عمودی تلفن همراه که خشونت زندانیان و خلافکاران خیابانی را ثبت می‌کنند و سپس برای تحقیر قربانیان و ترساندن رقبا در اینترنت منتشر می‌شوند.

در عین‌حال، فیلم یک ملودرام مرده‌ان و خشن نیز هست که بیش از هر چیز می‌خواهد تماشاگر را درگیر این پرسش کند که کدام‌یک از این آدم‌های به‌ظاهر سرسخت تا پایان دوام خواهند آورد. «مرد بدردنجور» یک فیلم ژانری است؛ اما با وزنه‌ای سنگین از تراژدی.

رسیده و به‌خاطر غرورش مجازات سختی می‌شود. درون‌مایهٔ «راز قتل پالومینو مولرو» عشق، رقابت، بی‌گناهی، زود باوری، تکبر و ستم به فرودستان است، جایی که کُفهٔ ترازوی فرشتهٔ عدالت به نفع فرومایگان سنگینی می‌کند، راز که بر ملا می‌شود، رازگشایان را به تبعید می‌فرستند تا یادشان نرود، صاحبان قدرت فقط صاحب قدرت نیستند. رمان «راز قتل پالومینو مولرو» معمایی دست‌نیافتنی دربارهٔ روح انسان، جرم و بی‌گناهی را به مخاطبان عرضه کرده و با مجبور کردن خوانندگان کتاب به هم‌دردی با ظالمین، قضاوت کردن قربانیان و شاید بخشدین هر دو گروه، آن‌ها را به چالشی سخت دعوت می‌کند.

یوسا در این رمان، از قالب آشنای داستان پلیسی استفاده می‌کند، اما هدفش صرفاً ساختن یک معمایی جنایی نیست. همان‌طور که در معرفی‌های معتبر این اثر نیز آمده، یکی از مضمون‌های اصلی کتاب، دشواری درست‌کار ماندن در جامعه‌ای است که فساد و قدرت، مسیر رسیدن به حقیقت را مسدود می‌کنند. در «راز قتل پالومینو مولرو»، کارا گاهان فقط به‌دنبال قاتل نیستند؛ آن‌ها در جست‌وجوی حقیقتی هستند که ممکن است گفتنش هزینه داشته باشد. به همین دلیل، هرچه به پایان داستان نزدیک‌تر می‌شویم، پررش اصلی تغییر می‌کند: آیا کشف حقیقت به‌معنای برقراری عدالت است؟ یا ممکن است حقیقت را پیدا کرد، اما هم‌چنان در جامعه‌ای زندگی کرد که قدرت توانایی پنهان کردن آن را دارد؟

قهرمان شورشی

یکی از مهم‌ترین تفاوت‌های فیلم و رمان، تصویری است که از زارمحمد ارائه می‌شود. زارمحمد چوپک، شخصیتی خشن‌تر و پیچیده‌تر است. او در رمان در مسیر انتقام دست به اعمالی می‌زند که شخصیت‌اش را از یک قهرمان ساده فاصله می‌دهد. اما نادری بخشی از این خشونت را حذف کرد. در رمان، زارمحمد حتی همسر و دختر شیخ‌ابوتراب را هم می‌کشد؛ اتفاقی که در فیلم وجود ندارد. به این‌ترتیب، زارمحمد سینمایی تبدیل به شخصیتی می‌شود که تماشاگر راحت‌تر می‌تواند با او همراه شود. فیلم در عین‌حال نقش مردم را هم پررنگ‌تر می‌کند. درگیری با افراد مسلح حکومت، همراهی مردم با زارمحمد و تبدیل شدن او به چهره‌ای که دیگر تنها برای گرفتن پول خودش نمی‌جنگد، از مهم‌ترین تفاوت‌های فیلم با رمان است. در فیلم، زارمحمد در مقطعی به «شیرمحمد» تبدیل می‌شود و به‌نوعی رهبری یک شورش را برعهده می‌گیرد؛ اتفاقی که در رمان چوپک وجود ندارد. این تغییرات باعث شد «تگسیر» از یک داستان انتقام شخصی فراتر برود و به فیلمی درباره اعتراض به ظلم تبدیل شود. زارمحمد دیگر فقط برای پولی که از او گرفته‌اند نمی‌جنگد؛ او تبدیل به مردی می‌شود که در برابر ساختاری ایستاده که عدالت را در اختیار قدرتمندان قرار داده است. در همین جاست که نگاه اجتماعی و سیاسی نادری خودش را نشان می‌دهد.

ارتباط فیلم با مردم

«تگسیر» در زمان نمایش اولیه، آنطور که امروز درباره‌اش صحبت می‌شود، مورد توجه همه منتقدان قرار نگرفت، اما تماشاگران خیلی‌زود با آن ارتباط برقرار کردند. فیلم در سال ۱۳۵۲ از فیلم‌های پرفروش بود و بعدها، در سال‌های پس از انقلاب، بار دیگر مورد توجه قرار گرفت. حتی در مقطعی «تگسیر» در مساجد هم نمایش داده شد؛ چون بسیاری از تماشاگران در شخصیت زارمحمد صدایی علیه ظلم و بی‌عدالتی می‌دیدند. امیر نادری برای ساخت این فیلم در ششمین جشنواره فیلم سپاس در سال ۱۳۵۳ جایزه بهترین کارگردانی را گرفت و بهروز وثوقی نیز در سال ۱۹۷۵ جایزه بهترین بازیگر جشنواره بین‌المللی فیلم دهلی‌نو را دریافت کرد. با این‌حال، «تگسیر» همچنان فیلمی است که درباره میزان وفاداری آن به رمان چوپک، بحث وجود دارد. بعضی منتقدان معتقدند تغییرات نادری باعث شده بخش‌هایی از پیچیدگی شخصیت زارمحمد و جهان فکری چوپک از بین برود. در مقابل، گروهی معتقدند همین تغییرات بود که باعث شد داستان برای سینما و برای تماشاگر عام قابل‌لمس‌تر شود. «تگسیر» برای بهروز وثوقی اما فقط یک فیلم موفق نیست، بلکه یکی از متفاوت‌ترین آثارش در زمینه بازیگری است. او در صحبت‌هایش درباره فیلم، همواره بخش مهمی از آن روزها را به پرویز فنی‌زاده اختصاص داده است؛ بازیگری که در «تگسیر» نقش کوتاهی داشت، اما توانست نمایشی خیره‌کننده ارائه دهد. وثوقی می‌گوید که فنی‌زاده به دلیل اعتیاد، شرایط مناسبی نداشت و از او خواسته بود یک ماه زودتر به بوشهر برود تا در بیمارستان بستری شود و شرایط جسمی‌اش بهتر شود. وثوقی حتی با یکی از دوستانش در بوشهر، فرمانده نیروی هوایی، تماس گرفت و از او خواست مراقب فنی‌زاده باشد. وقتی گروه برای فیلم‌برداری به بوشهر رسید، فنی‌زاده وضعیت بهتری داشت. اما خودش می‌دانست این وضعیت ممکن است دوام زیادی نداشته باشد. بهروز وثوقی نقل می‌کند که فنی‌زاده به او گفته بود: «بهروز، الان خوبم اما می‌دانم وقتی برگردم تهران دوباره شروع می‌کنم». پرویز فنی‌زاده چند سال بعد از دنیا رفت و مرگ او یکی از فقدان‌های مهم سینمای ایران شد. با این حال، بهروز وثوقی و پرویز فنی‌زاده بعد از چهار دهه، دوباره باهم در تهران و با نسخه تازه و مرمت‌شده فیلم «تگسیر» روی پرده رفتند. تماشاگران چهارشنبه‌شب در سالی مملو از علاقه‌مندان به تماشای فیلم نشستند و به نظر بعد از گذشت بیش از ۵۰ سال این ساخته امیر نادری، توانسته مخاطبانش را حفظ کند.

از نویسندگان درباره فقر، اختلاف طبقاتی، بی‌عدالتی و مسائل اجتماعی می‌نوشتند. طبیعی بود که سینما هم به سراغ همین داستان‌ها برود. «تگسیر» یکی از همین نمونه‌هاست. رمانی که چوپک در سال ۱۳۴۲ نوشته بود و داستان مردی را روایت می‌کرد که در برابر ظلم و بی‌عدالتی قرار می‌گیرد و در نهایت تصمیم می‌گیرد خودش برای گرفتن حق‌اش اقدام کند. اما نادری نمی‌خواست صرفاً رمان چوپک را تصویر کند. او باید زارمحمد را در سینما معرفی می‌کرد و برای این کار خیلی سریع‌تر از رمان، سراغ شخصیت اصلی رفت. در رمان، چوپک نزدیک به ۲۰ صفحه درباره زارمحمد توضیح می‌دهد؛ درباره ظاهر، گذشته و زندگی او، اما سینما فرصت چنین معرفی طولانی‌ای را ندارد.

نادری به‌جای توضیح، زارمحمد را وارد عمل می‌کند. فیلم با صحنه‌ای شروع می‌شود که یک گاو سرکش از کنترل خارج شده و زارمحمد تلاش می‌کند آن را مهار کند. او در همان ابتدا به‌عنوان مردی ترس، توانمند و در عین‌حال بی‌اعتنا به خطر معرفی می‌شود. حتی شغل زارمحمد هم در فیلم تغییر می‌کند. او در رمان غله‌فروش است، اما در فیلم تبدیل به مردی می‌شود که چاه می‌کند و زندگی سخت‌تری دارد. این تغییر، جایگاه اجتماعی او را پائین‌تر می‌آورد و فاصله میان او و صاحبان قدرت و ثروت را بیشتر می‌کند.

دیدگاه: یادداشت اقتصادی

رشد جنگی

جنگ خاور میانه چگونه اقتصاد جهان را به سوی رکود تورمی می‌برد؟

سعید مشهوری
گروه اقتصاد

اقتصاد جهان هنوز از شوک‌های پی‌درپی سال‌های گذشته کاملاً بیرون نیامده بود که جنگ خاورمیانه یک معادله قدیمی و خطرناک را دوباره زنده کرد: همزمانی تورم با کاهش رشد. جنگ از خلیج فارس فراتر رفته و از مسیر نفت، گاز، حمل‌ونقل و هزینه سرمایه به اقتصادهای دور‌دست سرایت کرده است. مسئله فقط این نیست که نفت گران شده؛ مسئله این است که افزایش هزینه انرژی درست زمانی رخ داده که بسیاری از اقتصادها با رشد ضعیف، بدهی بالا و نرخ‌های بهره سنگین دست‌وپنجه نرم می‌کنند. حاصل این ترکیب می‌تواند همان پدیده‌ای باشد که اقتصاد جهان از دهه ۱۹۷۰ خاطره خوشی از آن ندارد: رکود تورمی. بانک جهانی در تازه‌ترین چشم‌انداز اقتصاد جهانی، رشد اقتصاد جهان در سال ۲۰۲۶ را فقط ۲.۵ درصد پیش‌بینی کرده؛ درحالی‌که رشد سال ۲۰۲۵ معادل ۲.۹ درصد بود. این پایین‌ترین نرخ رشد جهانی از زمان همه‌گیری کروناست. برآورد بانک جهانی همچنین نشان می‌دهد پیش‌بینی رشد حدود دوم‌ اقتصادهای جهان نسبت به ابتدای سال کاهش یافته است. آژانس بین‌المللی انرژی اکنون برآورد می‌کند، عرضه جهانی نفت در سال ۲۰۲۶ حدود ۵۰.۷ میلیون بشکه در روز کاهش یابد. همزمان حمله به کشتی‌ها و افزایش ریسک عبور از منطقه، نرخ کرابه نفتکش‌ها را به سطوح بی‌سابقه رسانده است. هزینه انتقال نفت با نفتکش‌های بسیار بزرگ از خلیج عمان به چین در روزهای اخیر معادل حدود ۱۱.۵ دلار برای هر بشکه گزارش شده است. بنابراین حتی نفتی که تولید می‌شود، گران‌تر به مقصد می‌رسد. زنجیره انتقال شوک به همین‌جا ختم نمی‌شود. نفت و گاز گران‌تر، هزینه حمل‌ونقل، برق، تولید مواد شیمیایی و بسیاری از کالا‌های صنعتی را افزایش می‌دهد. افزایش قیمت گاز نیز به کود شیمیایی منتقل می‌شود و از آنجا به هزینه تولید مواد غذایی می‌رسد. اما دشوارترین بخش ماجرا برای بانک‌های مرکزی آغاز می‌شود. اگر مشکل فقط کاهش رشد بود، می‌شد با کاهش نرخ بهره به اقتصاد کمک کرد. اگر فقط تورم بود، افزایش نرخ بهره نسخه شناخته‌شده‌ای محسوب می‌شد. رکود تورمی اما سیاست‌گذاران را میان دو انتخاب نامطلوب قرار می‌دهد: افزایش نرخ بهره برای مهار تورم می‌تواند، رکود را تشدید کند و کاهش نرخ برای حمایت از رشد ممکن است، آتش تورم را شعله‌ورتر کند. صندوق بین‌المللی پول این وضعیت را یک شوک منفی عرضه توصیف کرده است. سناریوی بدبینانه بانک جهانی، ابعاد خطر را بهتر نشان می‌دهد. اگر اختلال انرژی شدیدتر شود و همزمان فشارهای مالی افزایش یابد، رشد اقتصاد جهان ممکن است در سالال ۲۰۲۶ تا ۱.۳ درصد پایین بیاید و تورم جهانی به ۴.۴ درصد برسد. به این ترتیب، جنگ خاورمیانه فقط جنگی در منطقه‌ای نفت‌خیز نیست. هر بشکه نفتی که از بازار حذف می‌شود، هر کشتی که مسیر خود را تغییر می‌دهد و هر دلار افزایش در هزینه حمل، بخشی از صورت‌حساب جنگ را به مصرف‌کنندگان و بنگاه‌های سراسر جهان منتقل می‌کند. خطر بزرگ این است که جهان نه با یک رکود معمولی بلکه با اقتصادی مواجه شود که کمتر رشد می‌کند اما همچنان گران‌تر می‌شود.

شناسه آگهی ۲۲۶۰۹۹۷	نوبت سوم
              P.M.O	
نقل و انتقال لنج باری به شماره ثبت ۱۲۷۸۹—بندرعباس	
به استناد رونوشت سند شماره ۵۰۵۴۳ مورخ ۱۴۰۵/۰۳/۰۴ با شناسه سند ۱۴۰۵۱۱۴۵۶۹۷۶۰۰۰۰۴ دفتر اسناد رسمی ۲۱ دلوار آقای یعقوب آشوری فرزند خضر تمامی شش دانگ سهام خود در مالکیت لنج باری به شماره ثبت ۱۲۷۸۹—بندرعباس را به آقای عبدالحکیم جهادپور فرزند مرادک انتقال قطعی داده است.	
مراتب به استناد ماده ۲۵ قانون دریایی ایران آگهی می گردد.	

توسعه

بررسی تحولات اقتصادی

درهای نیمه‌بسته

محدودیت مرزهای عراق و ترکیه، چه پیامی برای ایران دارد و جامعه چه هزینه‌ای می‌پردازد؟

سعید مشهوری
گروه اقتصاد

در سال‌های طولانی تحریم، مرزهای زمینی برای اقتصاد ایران چیزی فراتر از خطوط جغرافیایی بوده‌اند. کامیون‌هایی که از شلمچه، پرویزخان، مهران، رازی، بازرگان و سررو عبور می‌کنند، بخشی از ارتباط ایران با بازار جهانی، کانال ورود ارز، مسیر تأمین مواد اولیه و راه تنفس استان‌های مرزی را زنده نگه می‌دارند. اکنون خبر بسته شدن یک گذرگاه مرزی عراق و محدودیت‌های ترکیه این نگرانی را ایجاد کرده که پس از دشوار شدن مسیرهای دریایی و مالی، راه‌های زمینی ایران نیز در حال محدود شدن است. پرسش این است که آیا همسایگان ایران صرفاً تدابیری موقت و امنیتی اتخاذ کرده‌اند یا به‌تدریج می‌کوشند، خود را از هزینه‌های منازعه ایران با آمریکا دور نگه دارند؟

برخی معتقدند ابتدا باید میان دو اتفاق تفاوت گذاشت. براساس گزارش رویترز، دولت عراق در ۱۱ سپتامبر دستور داد، گذرگاه شلمچه به‌صورت موقت و با عنوان «اقدام احتیاطی» بسته شود. ایسن تصمیم پس از حملات پهبادی به خط لوله شرق به غرب عربستان اتخاذ شد که مقام‌های عراقی گفته‌اند از خاک این کشور آغاز شده است. بغداد همزمان عملیاتی را برای شناسایی و بازداشت عاملان حمله آغاز کرد و فرمانده امنیتی استان میسان را نیز برکنار کرد. برخی گزارش‌ها از بسته شدن دو گذرگاه مهم خبر داده‌اند اما آنچه به‌طور مشخص تأیید شده، تعطیلی شلمچه است. بنابراین هنوز نمی‌توان گفت، عراق تمام مرزهای خود را روی ایران بسته یا روابط تجاری دو کشور را متوقف کرده است. اقدام ترکیه نیز دست‌کم بر اساس اطلاعات منتشرشده با تعطیلی کامل مرز تجاری یکسان نیست. آنکارا از ابتدای تشدید جنگ، عبورهای مسافری روزانه از سه گمرک مرزی را محدود کرده و تدابیر امنیتی در مرز ایران را افزایش داده است. در ماه‌های بعد نیز بخشی از مرز در استان وان با دیوارهای فولادی تقویت شد. محدودیت اعلام شده بیشتر متوجه تردهای کوتاه‌مدت مسافری و کنترل امنیتی بوده و شواهد کافی از توقف کامل تجارت کامیونی میان ایران و ترکیه وجود ندارد. پس بهتر است چنانکه برخی رسانا‌ها با آبوتاب از تعبیر «بسته شدن مرزهای ترکیه» استفاده کرده‌اند چنین تعبیری را به‌کار نبریم.
بایان حال کنار هم قرار گرفتن ایسن اقدامات با تصمیم تازه عراق، حامل پیامی مهم است. اینکه دو کشور همسایه می‌کوشند، مرز خود با ایران را از یک مسیر عادی تجارت و رفت‌وآمد به منطقه‌ای با کنترل امنیتی شدید تبدیل کنند. دلیل فوری سختگیری عراق، نگرانی از کشیده شدن این کشور به جنگ منطقه‌ای است. عراق در سال‌های گذشته تلاش کرده میان ایران، آمریکا و کشورهای عربی تعادل برقرار کند. این کشور از یک‌سو روابط اقتصادی و سیاسی عمیقی با ایران دارد و گروه‌های نزدیک به تهران در ساختار سیاسی و امنیتی آن حضور دارند و از سوی دیگر برای صادرات نفت، دسترسی به دلار، جذب سرمایه و حفظ مناسبات با عربستان و آمریکا به ثبات منطقه‌ای نیازمند است. حمله به خط لوله‌ای که نفت شرق عربستان را به بندر بنبع در دریای سرخ منتقل می‌کند، بغداد را در موقعیتی خطرناک قرار داده است. اگر ثابت شود، گروهی مستقر در عراق در این حمله نقش داشته، عربستان و آمریکا می‌توانند، دولت عراق را به ناتوانی یا بی‌میلی در کنترل قلمرو خود متهم کنند. خط لوله شرق به غرب در شرایط کنونی اهمیت مضاعف دارد زیرا یکی از مسیرهای اصلی دور زدن تنگه هرمز است. حمله به این خط لوله، از نگاه عربستان، حمله به مسیر جایگزینی است

که قرار بود در زمان اختلال در خلیج فارس، بخشی از صادرات نفت را حفظ کند. در نتیجه، عراق با تعطیلی گذرگاه‌های نزدیک به منطقه وقوع حمله می‌خواهد نشان دهد که اجازه نمی‌دهد خاکش به سکوی عملیات علیه همسایگان تبدیل شود. این اقدام بیش از آنکه مجازات اقتصادی ایران باشد، نمایش حاکمیت بغداد و پیامی به گروه‌های مسلح داخلی است. ترکیه نیز دلایل امنیتی متفاوتی دارد. جنگ و بی‌ثباتی در ایران می‌تواند موج تازه‌ای از پناهجویان، قاچاقچیان و گروه‌های مسلح را به سوی مرزهای شرقی ترکیه حرکت دهد. آنکارا تجربه ورود میلیون‌ها آواره سوری را پشت سر گذاشته و تمایلی ندارد که بحران مشابهی در مرز ایران شکل گیرد. نگرانی از عبور جنگ‌افزار، نیروهای غیررسمی و شبکه‌های قاچاق نیز جدی است. در عین حال، ترکیه عضو ناو است و نمی‌خواهد در منازعه ایران با آمریکا و اسرائیل به نقطه آسیب‌پذیر اتحاد غربی تبدیل شود. بنابراین تقویت دیوار و محدود کردن عبورهای مسافری را باید بخشی از سیاست مهار سرایت جنگ دانست. اما پشت این ملاحظات امنیتی یک محاسبه سیاسی بزرگ‌تر نیز قرار دارد. کشورهای همسایه می‌دانند که ارتباط گسترده با ایران ممکن است آنها را در معرض تحریم‌های ثانویه آمریکا قرار دهد. واشنگتن در ماه‌های گذشته، کارزار اقتصادی تازه‌ای برای واداشتن ایران به انتخاب میان انرژی‌ای شدید و بازگشت به اقتصاد جهانی آغاز کرده است. در چنین فضایی بانک‌ها، شرکت‌های حمل‌ونقل، بیمه‌گران و حتی دولت‌های همسایه ممکن است پیش از آنکه مستقیماً تحریم شوند، مناسبات خود با ایران را محدود کنند. این همان سازوکاری است که اقتصاددانان آن را بیش‌احتجابی می‌نامند و براساس آن فعالان اقتصادی برای دور ماندن از خطر، فراتر از محدوده رسمی تحریم عقب می‌نشینند. اهمیت عراق برای ایران از همین نقطه روشن می‌شود. تجارت دو کشور در سال ۲۰۲۵ از ۱۰ میلیارد دلار فراتر رفت و بخش اصلی آن را صادرات مواد غذایی، کالا‌های مصرفی، مصالح ساختمانی و محصولات صنعتی ایران تشکیل داد. عراق برای ایران بازاری برای هزاران بنگاه کوچک و متوسط است که امکان حضور در بازارهای دورتر را ندارند. تعطیلی موقت شلمچه به‌تلهایی نمی‌تواند تمام این تجارت را متوقف کند زیرا ایران و عراق چندین گذرگاه فعال دارند و بخشی از بار می‌تواند به مرزهای دیگر منتقل شود. اما تغییر مسیر رایگان نیست. کامیون باید مسافت بیشتری طی کند، صف‌های مرزی طولانی‌تر می‌شود، هزینه سوخت، بیمه و انبارداری افزایش می‌یابد و کالا‌های فسادپذیر با خطر بیشتری روبرو می‌شوند. اگر محدودیت‌ها ادامه پیدا کند یا گذرگاه‌های بیشتری بسته شوند، صادرکننده ایرانی ممکن است بازار عراق را به رقبای ترک، عربستانی، اردنی یا چینی واگذارد کند. مشتری عراقی منتظر باز شدن مرز نمی‌ماند و برای تأمین نیاز خود به سراغ فروشنده دیگری می‌رود. ترکیه اما نقش متفاوتی دارد. این کشور هم مقصد صادرات ایران است، هم یکی از منابع مهم واردات و هم گذرگاه ارتباط زمینی ایران با اروپا. براساس داده‌های تجاری، صادرات ترکیه به ایران در سال ۲۰۲۵ حدود ۳ میلیارد دلار بوده و ترکیه در سال‌های اخیر در میان شرکای اصلی تجاری ایران قرار داشته است. محدودیت در مرز ترکیه می‌تواند ورود ماشین‌آلات، قطعات، دارو، مواد اولیه و کالا‌های واسطه‌ای را گران‌تر کند. همچنین مسیر ترانزیتی ایران به اروپا را با اختلال مواجه می‌کند. برای اقتصادی که راه‌های دریایی و بانکی آن محدود شده از دست دادن قابلیت اطمینان مسیر زمینی، ضربه‌ای بزرگ‌تر از ارزش مستقیم کالای متوقف‌شده است. نخستین گروهی که از این وضعیت آسیب می‌بیند، ساکنان مناطق مرزی‌اند. در خوزستان، ایلام، کرمانشاه، کردستان، آذربایجان غربی و آذربایجان شرقی، هزاران نفر به حمل‌ونقل، انبارداری، پارکیری، صرافی،

تجارت خرد، هتل‌داری و خدمات مسافری وابسته‌اند. حتی تعطیلی چند روزه مرز می‌تواند درآمد روزانه رانندگان، کارگران باربری، کولبران، فروشندگان و صاحبان اقامتگاه‌ها را قطع کند. اقتصاد این مناطق پیش از این نیز با بیکاری، کاهش سرمایه‌گذاری و نااطمینانی روبرو بوده است؛ بنابراین ظرفیت تحمل شوک تازه را ندارد. گروه دوم، تولیدکنندگانی هستند که عراق بازار اصلی آنهاست. صنایع غذایی، لبنیات، کاشی و سرامیک، سیمان، محصولات پلاستیکی، لوازم خانگی و محصولات کشاورزی، بخشی از فروش خود را به این بازار وابسته کرده‌اند. توقف یا کندی صادرات، موجودی انبار را بالا می‌برد و سرمایه در گردش بنگاه را قفل می‌کند. بنگاهی که پول کالای صادر شده را دریافت نمی‌کند، در پرداخت حقوق، خرید مواد اولیه و تسویه وام بانکی دچار مشکل می‌شود. اختلال مرزی می‌تواند از یک مسئله تجاری به کاهش تولید و تعدیل نیروی کار تبدیل شود. گروه سوم، مصرف‌کنندگان هستند. اگر واردات از ترکیه یا ترانزیت کالا از این مسیر مختل شود، افزایش هزینه حمل‌ونقل به قیمت نهایی کالا منتقل خواهد شد. در اقتصادی با تورم بالا، حتی یک شوک کوچک عرضه می‌تواند به موج تازه افزایش قیمت‌ها منجر شود. کمبود قطعات نیز ممکن است تولید داخلی را کاهش دهد و کالا‌های ایرانی را گران‌تر کند. بنابراین خانواده‌ای که هیچگاه به مرز ترکیه یا عراق سفر نکرده ممکن است اثر بسته شدن مرز را در قیدیت دارو، مواد غذایی، پوشاک یا لوازم خانگی احساس کند. محدودیت‌های مسافری نیز هزینه اجتماعی مستقیمی دارند. عراق مسیر زیارت، دیدار خانوادگی و تجارت خرد است و ترکیه یکی از مهم‌ترین مقاصد سفر، تحصیل، درمان و مهاجرت ایرانیان محسوب می‌شود. دشوار شدن عبور قانونی، تقاضا برای مسیریهای غیررسمی و قاچاق انسان را افزایش می‌دهد و هزینه و خطر خروج را بالا می‌برد. از نظر روانی نیز بسته شدن مرزها، احساس محاصره و بی‌آیندگی را تشدید می‌کند. البته نباید از یک تصمیم موقت، نتیجه‌ای قطعی درباره محاصره زمینی ایران گرفت. عراق هنوز به تجارت با ایران نیاز دارد و ترکیه نیز از بازار ایران، واردات انرژی و موقعیت ترانزیتی خود سود می‌برد. تعطیلی کامل مرزها برای هر دو کشور هزینه‌زاست. محتمل‌تر آن است که بغداد و آنکارا بخواهند، تجارت را حفظ کنند اما رفت‌وآمد را زیر نظارت شدیدتر قرار دهند و فاصله امنیتی خود را با تهران افزایش دهند. با این حال خطر اصلی در تداوم و تکثیر این محدودیت‌هاست. اگر هر حادثه نظامی به تعطیلی یک گذرگاه، در تحریم به عقب‌نشینی یک بانک و هر بحران سیاسی به توقف یک مسیر حمل‌ونقل منجر شود، اقتصاد ایران به‌تدریج قابلیت اتصال خود را از دست می‌دهد. این فرآیند ممکن است بدون اعلام رسمی محاصره رخ دهد. یعنی مرزها روی نقشه باز می‌مانند اما عبور از آنها کند، گران و نامطمئن می‌شود. همسایگان نمی‌خواهند دشمن ایران باشند اما حاضر نیستند، هزینه درگیری ایران با آمریکا و کشورهای منطقه را هم بپردازند. آنها میان سود تجارت با ایران و خطر سرایت جنگ در حال محاسبه‌اند. هرچه خطر امنیتی بیشتر شود، کفه محدودیت سنگین‌تر خواهد شد. جامعه ایران در این میان از چهار مسیر آسیب می‌بیند. اول از همه صادرات و اشتغال کاهش می‌یابد، دوم اینکه واردات و تورم افزایش پیدا می‌کند. تضعیف اقتصاد استان‌های مرزی و محدود شدن رفت‌وآمد شهروندان نیز قطعی است و در نهایت اینکه دولت‌ها می‌توانند، مسیر کامیون‌ها را تغییر دهند و با همسایگان مذاکره کنند اما بنگاه کوچک، راننده مرزی و خانوار ک‌دآمد، ابزار چندانی برای مقابله ندارند. اگر مرزها به‌تدریج از دروازه تجارت به دیوار امنیتی تبدیل شوند، بیشتر ترین هزینه را نه بازرگان نظامی و سیاسی بلکه مردمی خواهند پرداخت که به آن سوی مرز نه برای جنگ بلکه برای کار، تجارت و زندگی نگاه می‌کنند.

حوزه ثبت ملک ناحیه یک رشت
آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آئین نامه قانون تعیین و تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی
برابر رای شماره ۱۴۰۵۶۰۳۱۸۰۰۱۰۱۵۷۰۴ مورخه ۱۴۰۵/۰۵/۲۸ موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی حوزه ثبت ملک ناحیه یک رشت ، تصرفات مالکانه بلامعارض متقاضی خاتم آینه علی دوست ازگمی به شماره ملی ۲۶۷۷۷۱۲۸۰۶ فرزند محمد ابراهیم در شش‌دانگ یک قطعه زمین با بنای احدثائی به مساحت ۳۵۵/۷۲ متر مربع به شماره ۲۶۷۲ فرعی مجزی از ۲ از اصلی ۹۱ واقع در بخش ۴ کیلان حوزه ثبت ملک ناحیه یک رشت نام مالک رسمی اولیه ابوالقاسم رئیس سمعی؛ احراز مالکیت متقاضی نسبت به ملک مورد تقاضا و انتقال ملک از مالک رسمی به متقاضی محرز گردیده است . لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می توانند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس از اخذ رسید ظرف مدت یکماه از تاریخ تسلیم اعتراض دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند.بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد.
م الف ۴۴۵۰ شناسه آگهی: ۲۲۷۳۵۶۱
تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۵/۰۶/۲۲
تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۵/۰۷/۰۷
رئیس اداره ثبت اسناد و املاک ناحیه یک رشت

حوزه ثبت ملک ناحیه یک رشت
آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آئین نامه قانون تعیین و تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی
برابر رای شماره ۱۴۰۵۶۰۳۱۸۰۰۱۰۱۱۸۷۶ مورخه ۱۴۰۵/۰۴/۱۰ موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی حوزه ثبت ملک ناحیه یک رشت ، تصرفات مالکانه بلامعارض متقاضی آقای علی ایزدی ویشکانی به شماره ملی ۱۸۹۸۷۲۲۲۴ فرزند مهدی در شش‌دانگ یک قطعه زمین با بنای احدثائیه مساحت ۱۶۱/۸۴ متر مربع به شماره ۴۷۲۲۶ فرعی مجزی از ۱۱۶ از اصلی ۷۷ واقع در بخش ۴ کیلان حوزه ثبت ملک ناحیه یک رشت نام مالک رسمی اولیه حسین امیر مستوفیان؛ احراز مالکیت متقاضی نسبت به ملک مورد تقاضا و انتقال ملک از مالک رسمی به متقاضی محرز گردیده است . لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می توانند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس از اخذ رسید ظرف مدت یکماه از تاریخ تسلیم اعتراض دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند.بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد.
م الف ۴۴۴۸ شناسه آگهی: ۲۲۷۳۵۶۷
تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۵/۰۶/۲۲
تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۵/۰۷/۰۷
رئیس اداره ثبت اسناد و املاک ناحیه یک رشت

حوزه ثبت ملک ناحیه یک رشت
آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آئین نامه قانون تعیین و تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی
برابر رای شماره ۱۴۰۵۶۰۳۱۸۰۰۱۰۱۴۹۳۳ مورخه ۱۴۰۵/۰۵/۲۱ موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی حوزه ثبت ملک ناحیه یک رشت ، تصرفات مالکانه بلامعارض متقاضی خاتم فریبا اسنادی قلعه جق به شماره ملی ۱۸۰۹۷۳۲۰۲۷۲۲ فرزند محمد حنیفه در شش‌دانگ یک قطعه زمین شالیزار به مساحت ۴۰۳/۳۹ مربع به شماره ۸۱ واقع در بخش ۴۴ کیلان حوزه ثبت ملک ناحیه یک رشت نام مالک رسمی اولیه عبدالله عزیزاده گوری احراز مالکیت متقاضی نسبت به ملک مورد تقاضا و انتقال ملک از مالک رسمی به متقاضی محرز گردیده است . لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می توانند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس از اخذ رسید ظرف مدت یکماه از تاریخ تسلیم اعتراض دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند.بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد.
م الف ۴۴۵۶ شناسه آگهی: ۲۲۷۳۸۹۴
تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۵/۰۶/۲۲
تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۵/۰۷/۰۷
رئیس اداره ثبت اسناد و املاک ناحیه یک رشت

مهرگران

هزینه مدرسه از توان خانواده‌ها جلو زده است

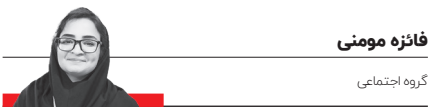
گروه اجتماعی: با نزدیک شدن به آغاز سال تحصیلی ۱۴۰۶-۱۴۰۵ برای بسیاری از خانواده‌ها، بازگشت فرزندان به مدرسه دیگر فقط به‌معنای باز کردن دوباره کتاب‌ها و نشستن پشت نیمکت‌ها نیست؛ شروع مدرسه به یک صورت‌حساب چندمیلیونی تبدیل شده است. از دفتر و مداد و کیف گرفته تا لباس فرم، سرویس رفت‌وآمد و پرداخت‌های مدرسه، هزینه‌هایی که زمانی بخشی معمولی از مخارج سالانه خانواده بود حالا به یکی از فشارهای جدی بودجه خانوار تبدیل شده است. در بازار نوشت‌افزار، نشانه‌های این فشار زودتر از شروع مهر ظاهر شده است. براساس گزارش‌های میدانی و اطلاعات اتحادیه صنف فروشندگان نوشت‌افزار تهران، قیمت عمده بسیاری از اقلام نسبت به سال گذشته بین ۵۰ تا ۱۰۰ درصد افزایش یافته است. کاغذ و دفتر، که از اقلام پایه سبد تحصیلی محسوب می‌شوند، در میان کالاهای گران‌شده، قرار دارند.

حتی کالاهایی که در ظاهر ارزان‌ترین بخش این سبد هستند حالا قیمت قابل‌توجهی دارند. یک مداد ساده حدود ۴۰ تا ۴۴ هزار تومان قیمت دارد، پاک‌کن بین ۳۰ تا ۶۰ هزار تومان فروخته می‌شود و قیمت دفتر سیمی ۶۰ برگ به حدود ۱۰۰ هزار تومان رسیده است. دفترهای طرح‌دار ۸۰ برگ نیز تا ۳۰۰ هزار تومان قیمت خورده‌اند. برای برخی لوازم جانبی، هزینه بالاتر می‌رود؛ تراش‌های رومیزی تا حدود ۱۰۷ میلیون تومان و جامدادی تا ۱۸۰

جامعه

بحران پروازها

فشار تحریم بر آسمان ایران و سرگردانی مسافران خارجی

فائزه مومنی

گروه اجتماعی

تحریم ۲۷ شرکت هواپیمایی ایرانی، درست در زمانی اعمال شده که ناوگان کشور هنوز با خسارت‌های جنگ، کاهش ظرفیت پروازی و بحران نقدینگی دست‌وپنجه نرم می‌کند؛ مقام‌های ایرانی می‌گویند، پروازهای خارجی فعلاً برقرار است اما کارشناسان هشدار می‌دهند، هزینه و ریسک ادامه این فعالیت‌ها در حال افزایش است.

هواپیمایی ایران در سالی که به گفته فعالان این صنعت یکی از دشوارترین دوره‌های خود را پشت سر گذاشته با موج تازه‌ای از فشارهای بین‌المللی روبه‌رو شده است. ۱۷۷ شهریورماه دفتر کنترل درایی‌های خارجی وزارت خزانه‌داری آمریکا ۳۶ نهاد و شرکت را تحریم کرد که ۲۷ مورد آنها شرکت‌های هواپیمایی ایرانی بودند. در این فهرست نام شرکت‌هایی مانند آسمان، آتا، ایران‌ایرتور، کیش‌ایر، کارون، قشم‌ایر، سپهران، تابان، وارش و زاگرس دیده می‌شود؛ شرکت‌هایی که بخش بزرگی از شبکه حمل‌ونقل هوایی ایران را تشکیل می‌دهند. ایران‌ایر و ماهان نیز پیش از این در فهرست تحریم‌های آمریکا قرار داشتند. اهمیت اقدام تازه فقط در تعداد شرکت‌های تحریم‌شده نیست. واشنگتن هم‌زمان دامنه محدودیت‌ها را به بخش‌های پیرامونی هوانوردی گسترش داده است؛ از تأمین قطعات و تعمیر و نگهداری گرفته تا بیمه، سوخت، خدمات زمینی، حمل بار، فروش بلیت و انتقال پول. در نتیجه، حتی اگر یک شرکت خارجی از نظر فنی امکان پرواز به ایران را داشته باشد، ادامه همکاری آن می‌تواند برای بانک، بیمه‌گر، شرکت خدمات فرودگاهی یا تأمین‌کننده قطعاتش، هزینه و ریسک بیشتری ایجاد کند.

یک مجوز محدود هم از میان رفت

در همین بسته تحریمی، مجوز عمومی موسوم به General License J-۱ نیز به حالت تعلیق درآمد. این مجوز به برخی شرکت‌های غیرآمریکایی اجازه می‌داد، هواپیماهایی که تحت شرایط مشخصی قرار داشتند را برای توقف موقت و حداکثر ۷۲ ساعت وارد ایران کنند. اهمیت این مجوز برای صنعت هوایی ایران در آن بود که بخشی از محدودیت‌های مربوط به

هزار تومان قیمت دارند.

به این ترتیب هزینه یک بسته حداقلی نوشت‌افزار به حدود ۱۰۴ میلیون تومان می‌رسد؛ رقمی که با اضافه شدن کیف، لوازم نقاشی، جامدادی و سایر تجهیزات می‌تواند، هزینه کامل تجهیز یک دانش‌آموز را به حدود ۱۳ تا ۱۵ میلیون تومان برساند.

این افزایش قیمت فقط نتیجه تقاضای فصلی نیست. بخش مهمی از زنجیره تولید نوشت‌افزار به کاغذ، مواد اولیه پتروشیمی و نهادهای وارداتی وابسته است. افزایش نرخ ارز و رشد قیمت مواد اولیه، هزینه تولید داخلی را نیز بالا برده است. بنابراین حتی سهم بالای کالاهای ایرانی در بازار که حدود ۶۰ تا ۸۰ درصد برآورد می‌شود، لزوماً به‌معنای ارزان‌تر شدن سبد خانواده‌ها نیست. واکنش خانواده‌ها نیز تغییر کرده است. خریدهای یک‌باره جای خود را به خرید مرحله‌ای داده و کالاهای فانتزی و غیرضروری از فهرست بسیاری از خانواده‌ها حذف شده‌اند. اما مسئله فقط نوشت‌افزار نیست.

صورت‌حسابی که با حقوق یک ماه برابری می‌کند

با وجود افزایش ۳۰ درصدی حقوق‌ها در سال جاری میانگین درآمد ماهانه معلمان حدود ۲۸ میلیون تومان و حقوق ماهانه کارگران حدود ۲۲ تا ۲۴ میلیون تومان اعلام شده است. در چنین شرایطی، خانواده‌ای با دو دانش‌آموز ممکن است تنها

پروازهای این فرودگاه به کشورهای همسایه و از جمله نجف و بغداد برقرار است و در مسیر ترکیه نیز مشکل خاصی گزارش نشده است. بنابراین در کوتاه‌مدت، نشانه‌ای از توقف عمومی پروازهای خارجی ایران وجود ندارد. مسئله اصلی، به‌نظر کارشناسان، می‌تواند در مرحله بعدی و در هزینه و دشواری ادامه این پروازها خود را نشان دهد.

صنعت هوایی ایران زیر فشار هم‌زمان جنگ و تحریم

تحریم‌های تازه در شرایطی به صنعت هوانوردی ایران فشار وارد کرده‌اند که این صنعت هنوز از تبعات جنگ و بسته شدن طولانی‌مدت حریم هوایی خارج نشده است. براساس اطلاعات ارائه شده از سوی مقام‌های صنعت ۲۷ فرودگاه کشور در جریان جنگ آسیب دیده و حدود ۱۰۰ فروند هواپیما نیز خسارت دیده‌اند.

محمدرضا ابراهیم‌پور، کارشناس حمل‌ونقل هوایی، خسارت مستقیم وارد شده به ناوگان را حدود ۱۸۱.۵ میلیون دلار برآورد کرده است؛ رقمی که شامل ارزش هواپیماهای منهدم‌شده و هزینه تعمیر هواپیماهای آسیب‌دیده می‌شود و به گفته او، به دلیل محدودیت داده‌های به‌روز، برآوردی است. مجموع خسارت شرکت‌های هواپیمایی داخلی شامل آسیب ناوگان، توقف پروازها، هزینه نیروی انسانی و خسارت انبیه نیز حدود ۳۲۰ میلیون دلار برآورد شده است.

زیان صنعت تنها به هواپیماهای آسیب‌دیده محدود نیست. توقف پروازها درآمد ایرلاین‌ها را کاهش داد، درحالی‌که هزینه‌هایی مانند حقوق کارکنان و نگهداری ناوگان همچنان پابرجا بود. از سوی دیگر کاهش پروازهای عبوری نیز درآمدی مهم را تحت‌تأثیر قرار داده است. درآمد سالانه پروازهای عبوری از آسمان ایران در شرایط عادی حدود ۳۲۰ میلیون دلار عنوان شده است.

هم‌زمان وضعیت ناوگان نیز بحرانی‌تر شده است. میانگین عمر هواپیماهای ایران حدود دو دهه است و درحالی‌که پیش از جنگ از حدود ۶۰ هواپیمای فعال سخن گفته می‌شد اکنون حدود ۴۰ فروند در حال پروازند و دست‌کم ۱۰ فروند نیز با دشواری، شرایط عملیاتی خود را حفظ کرده‌اند. تأخیر چند ماهه در پرداخت حقوق کارکنان ایرلاین‌ها، تعطیلی آموزشگاه‌های خلبانی و آسیب به انبارها و تجهیزات قطعات، فشار بر شرکت‌ها را افزایش داده است. در چنین شرایطی، تحریم‌های تازه لزوماً به‌معنای توقف فوری پروازهای خارجی نیست اما می‌تواند، هزینه و ریسک فعالیت را افزایش دهد. ایرلاین‌های وابسته به بیمه‌های خارجی، شرکت‌های لیزینگ، تأمین‌کنندگان آمریکایی و نظام مالی جهانی، آسیب‌پذیری بیشتری دارند و ممکن است در ادامه تعداد پروازها یا مسیرهای خود به ایران را کاهش دهند.

یک نظام آموزشی با دو صورت‌حساب

در سوی دیگر این ماجرا، مدارسی قرار دارند که هزینه تحصیل در آنها فاصله‌ای بسیار زیاد با مدرسه دولتی دارد. برخی مدارس خاص و بین‌المللی در مناطق شمالی تهران، شهریه‌هایی بین ۴۰۰ میلیون تا یک میلیارد تومان دریافت می‌کنند. در این مدارس خدماتی مانند ترایست اختصاصی، باغ‌مدرسه، امکانات هوشمند، استخر، سرور اختصاصی و آموزش چند زبان ارائه می‌شود و در برخی موارد حتی شرایطی مانند داشتن پاسپورت یا تابعیت خارجی برای ثبت‌نام مطرح است. هزینه یک پایه تحصیلی همراه با سرویس در برخی موارد به حدود ۷۰۰ میلیون تومان می‌رسد. وزارت آموزش‌وپرورش برای کاهش بخشی از این فشارها از اقداماتی مانند امکان استفاده مجدد از لباس فرم سال قبل، اصلاح ساختار مدارس هیأت‌امنائی و توسعه فضاهای آموزشی سخن گفته است. اما مسئله اصلی همچنان پابرجاست: هزینه آموزش با سرعتی بیشتر از توان مالی بسیاری از خانواده‌ها افزایش یافته است.

دیدگاه: یادداشت وارده

بریکس؛ مسیر تازه اقتصاد ایران

عضویت ایران می‌تواند تجارت و سرمایه‌گذاری را تقویت کند

محمدرضا دشتی‌اردکانی

معاون حقوقی و امور مجلس
وزارت امور اقتصادی و دارایی

سفر رئیس قوه قضائیه جمهوری اسلامی ایران به هند و حضور در اجلاس قضایی بریکس را می‌توان فرصتی برای تقویت مناسبات ایران با اقتصادهای بزرگ و نوظهور جهان دانست. بریکس در سال‌های اخیر جایگاه مهمی در معادلات اقتصادی جهان پیدا کرده و حضور فعال ایران در این مجموعه می‌تواند مسیرهای تازه‌ای برای توسعه تجارت، سرمایه‌گذاری، همکاری‌های بانکی و تأمین مالی پروژه‌های اقتصادی ایجاد کند. اهمیت این عضویت زمانی بیشتر می‌شود که ایران بتواند، ظرفیت‌های بریکس را از سطح حضور سیاسی به همکاری‌های عملی و اقتصادی تبدیل کند. استفاده از ارزهای ملی، سازوکارهای مالی جدید و همکاری نزدیک‌تر میان اعضا می‌تواند، وابستگی به نظام مالی متعارف بین‌المللی را کاهش دهد. در شرایطی که تحریم‌های یکجانبه آمریکا هزینه نقل‌وانتقال پول و تجارت خارجی ایران را افزایش داده، تنوع‌بخشی به مسیرهای مالی و تجاری می‌تواند، بخشی از این فشارها را کاهش دهد. در این میان هند یکی از مهم‌ترین شرکای بالقوه ایران است. حجم تجارت دو کشور در سال مالی ۲۰۲۴-۲۰۲۵ حدود ۱.۶۳ میلیارد دلار بوده؛ رقمی که با توجه به ظرفیت‌های موجود در حوزه انرژی، ترانزیت، حمل‌ونقل، بنادر و سرمایه‌گذاری می‌تواند، افزایش قابل‌توجهی داشته باشد. همکاری‌های حقوقی و قضایی نیز می‌تواند، پشتوانه توسعه روابط اقتصادی باشد. تجارت و سرمایه‌گذاری زمانی پایدار می‌شود که فعالان اقتصادی از امنیت قرارداده‌ها، سازوکار حل اختلاف و اجرای تعهدات طرفین اطمینان داشته باشند. از این منظر دیپلماسی قضایی در کنار دیپلماسی اقتصادی می‌تواند به کاهش موانع حقوقی و فراهم شدن زمینه همکاری‌های بلندمدت کمک کند. در کنار تجارت و سرمایه‌گذاری، حوزه‌هایی مانند گردشگری، میراث فرهنگی و صنایع‌دستی نیز ظرفیت توسعه روابط ایران با کشورهای عضو بریکس را دارند و می‌توانند به افزایش ارزآوری و اشتغال منجر شوند.

گسترش همکاری با اعضای بریکس در نهایت می‌تواند به تنوع‌سازی شرکای تجاری، افزایش تاب‌آوری اقتصاد ایران و کاهش آسیب‌پذیری کشور در برابر فشارهای خارجی کمک کند. با این حال تحقق این هدف به تبدیل ظرفیت‌های موجود به توافقات اجرایی و پروژه‌های مشخص وابسته است؛ مسیری که می‌تواند برای تولیدکنندگان، صادرکنندگان و سرمایه‌گذاران ایرانی فرصت‌های تازه‌ای ایجاد کند.

